

Medzinárodná delimitácia námorných zón (2017–2023)

Viktor Vaculčík*

Abstrakt: Článok analyzuje vývoj v medzinárodnej delimitácii námorných zón v posledných rokoch (2017–2023), počas ktorých došlo k ďalším významným rozhodnutiam medzinárodnej judikatúry, ktoré opäť obohatili medzinárodné morské právo prehĺbením ustálenej trojstupňovej metodológie námornej delimitácie zavedenej prípadom *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)* (2009). Problematika námornej delimitácie sa posunula ďalej aj vďaka špecifickým podmienkam prípadov, najmä geografických, ktoré mali podstatný vplyv na konečný výsledok delimitácie. V posledných rokoch možno badať narastajúcu kontroverziu v delimitácii kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, reflektovanú v názorovej nejednotnosti samotných sudcov medzinárodných súdov, aj s postupným kritickejšim prístupom doktríny.

Kľúčové slová: základné body, nestabilné pobrežie, delimitácia, equidistančná línia, equirachná metóda, uhlovisektorová metóda, kontinentálny šelf

Úvod

Medzinárodná delimitácia vybraných¹ námorných zón² (pobrežné more, kontinentálny šelf, výlučná ekonomická zóna) je upravená v čl. 15 (delimitácia pobrežného mora)³

* JUDr. Mag. iur. Viktor Vaculčík, LL.M. PhD. Právo študoval v Rakúsku (Universität Wien – Mag.iur.), Nemecku (Universität Hamburg – free mover), Spojenom kráľovstve (Cardiff Law School – LL.M.), Belgicku (Université Louvain-la-Neuve – Erasmus) a na Slovensku (JUDr., PhD.). Morskému právu sa venuje od svojho štúdia morského práva u prof. Lagoniho na Universität Hamburg (2003/2004) ako hlavnej oblasti svojho vedeckého záujmu. V rokoch 2020–2021 pôsobil ako hlavný štátny radca na Námornom úrade (odbor Ministerstva dopravy SR). E-mail: viktor.vaculcik@centrum.sk. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2284-5904>.

1 Vnútrotné vody sa riadia výlučne vnútroštátnou právnou úpravou a príslušná zóna (pokiaľ ju pobrežný štát vyhlási), je obsahovo ohraničená Dohovorom OSN o morskom práve z 10. decembra 1982 (UNCLOS), avšak inak formálne upravená vnútroštátnym právnym predpisom.

2 Východiskom pri samotnom určení rozsahu danej námornej zóny každého pobrežného štátu je tzv. základná línia (*base line*) definovaná samotným UNCLOS ako „čiara najväčšieho odlivu pozdĺž pobrežia, ako je zakreslená v námorných mapách veľkej mierky, ktoré sú úradne uznané pobrežným štátom“ (čl. 5 UNCLOS). Zóna nachádzajúca sa za základnými líniami smerom k pevnine pobrežného štátu je zóna vnútorných vôd (čl. 8 UNCLOS), ktorá sa riadi vnútroštátnou právnou úpravou (s výnimkou tzv. pokojného prechodu podľa čl. 8 ods. 2 UNCLOS). Naopak zóny nachádzajúce sa pred základnými líniami sú postupne za sebou – pobrežné more, v šírke maximálne 12 námorných míľ (nm) od základných línii (čl. 2 an. UNCLOS), príslušná zóna (v šírke maximálne 24 nm od základných línii; čl. 33 an. UNCLOS), výlučná ekonomická zóna (v šírke maximálne 200 nm od základných línii (čl. 55 an. UNCLOS), kontinentálny šelf (v šírke určenej extrémne komplexnou úpravou ako maximálne 200 nm od základných línii, resp. aj za touto hranicou, maximálne však v rozsahu určenom čl. 76 ods. 4 UNCLOS (pomocou Írskych vzorcov – Gardinerov a Hedbergov vzorec) a čl. 76 ods. 5 a 6 UNCLOS tam, kde to umožňujú miestne geologické a geomorfologické charakteristiky morského dna. Ohraničenie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm na základe podania pobrežného štátu musí byť schválené Komisiou pre určenie hraníc kontinentálneho šelfu (Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS); čl. 76 ods. 8 UNCLOS), ktorá vydá konečné a záväzné odporúčanie v danom prípade. Za hranicou výlučnej ekonomickej zóny sa nachádza zóna širšieho mora (čl. 86 an. UNCLOS). Keďže sa širšie more týka iba vodného stĺpca mora, dochádza v aplikačnej praxi niekedy k prelínaniu týchto zón, pokiaľ je kontinentálny šelf širší ako 200 nm (zároveň aj maximálna hranica výlučnej ekonomickej zóny), t. j. určený nie podľa vzdialenostného kritéria (200 nm od základných línii, ale podľa geologických a geomorfologických kritérií čl. 76 ods. 5 a 6 UNCLOS). V takom prípade sa bude morské dno spravovať režimom kontinentálneho šelfu, ale vodný stĺpec nad ním režimom širšieho mora. Za hranicou kontinentálneho šelfu sa nachádza zóna tzv. Oblasť, ktorá má byť spoločným dedičstvom ľudstva a spravuje sa osobitným medzinárodným režimom (časť XI UNCLOS a Dohoda o uplatňovaní časti XI Dohovoru OSN (1994).

a obsahovo identických čl. 83 (kontinentálny šelf)⁴ a čl. 74 (výlučná ekonomická zóna)⁵ Dohovoru OSN o morskom práve (UNCLOS),⁶ ktoré zase vychádzajú v podstatnej miere z predchádzajúcich Ženevských dohovorov (1958).⁷

Úprava medzinárodnej námornej delimitácie v medzinárodných dohovoroch je niekedy strohá, nie vždy jasná a jednoznačná. Medzery v medzinárodnej právnej úprave námornej delimitácie vyplnila práve medzinárodná judikatúra, a to veľmi podstatným spôsobom.⁸ Medzinárodná judikatúra išla dokonca ešte oveľa ďalej, a jedná sa o takmer čisté *case law*, tak ako ho dôverne poznáme z anglo-amerického systému práva.⁹ Jedine štúdium

³ „Tam, kde pobrežie dvoch štátov leží oproti sebe alebo vzájomne susedí, nie je žiadny z oboch štátov oprávnený rozšíriť svoje pobrežné more za stredovú líniu, ak dohoda medzi nimi neustanovuje opak. Stredová línia je taká línia, ktorej každý bod je v rovnakej vzdialenosti od najbližších bodov na základných liniách, od ktorých sa meria šírka pobrežného mora každého z oboch štátov. Toto ustanovenie však neplatí tam, kde je z historických dôvodov alebo pre iné zvláštne okolnosti potrebné vymedziť hranice pobrežných morí týchto dvoch štátov spôsobom, ktorý sa líši od tohto ustanovenia.“ (čl. 15 UNCLOS) Tento článok je v podstate identický s čl. 12 Ženevského dohovoru o územných vodách a osobitnom pásme z ktorého vychádza. CHURCHILL, R. R. – LOWE, A. V. *The Law of the Sea*. Manchester University Press, 2014, s. 183.

⁴ „1. Rozhraničenie kontinentálneho šelfu medzi štátmi, ktoré majú protiahle alebo susediace pobrežia, bude vykonané dohodou na základe medzinárodného práva ako je uvedené v článku 38 Štatútu Medzinárodného súdneho dvora tak, aby sa dosiahlo spravodlivé riešenie. 2. Ak nie je možné dosiahnuť dohodu v rozumnej dobe, pristúpia dotknuté štáty k postupom uvedeným v časti XV. 3. Skôr ako bude uzatvorená dohoda podľa odseku 1, budú sa dotknuté štáty v duchu vzájomného porozumenia a spolupráce usilovať o dosiahnutie dočasného dohovoru praktickej povahy a o to, aby v priebehu tohto prechodného obdobia neohrozili alebo nezabránili dosiahnutie konečnej dohody. Takýto dohovor nesmie byť na ujmu konečnej delimitácie. 4. Tam, kde existuje medzi dotknutými štátmi platná dohoda, budú otázky týkajúce sa delimitácie kontinentálneho šelfu upravené v súlade s ustanoveniami takejto dohody.“ (čl. 83 UNCLOS) Pomerne minimalistické znenie čl. 83 ods. 1 UNCLOS vychádza z čl. 6 Ženevského dohovoru o pevninskej plytčine (1958). Po dlhých diskusiách počas 3. konferencie OSN o morskom práve (UNCLOS III; 1973–1982), ktorej výsledkom je UNCLOS, sa presadilo finálne znenie čl. 83 ods. 1 UNCLOS, ktoré obsahovalo v podstate iba samotný cieľ medzinárodnej námornej delimitácie – dosiahnuť spravodlivé riešenie (*equitable solution*). Kým kritéria delimitácie majú byť len právne, samotný výsledok má byť spravodlivý (*equitative*). YTURRIAGA, J. A. de. *Ámbitos de Jurisdicción en la Convención de las Naciones Unidas sobre el Derecho del mar-una perspectiva española*. Madrid: Ministerio de Asuntos Exteriores-Secretaría General Técnica, 1996, s. 264–267.

⁵ „1. Delimitácia výlučnej ekonomickej zóny medzi štátmi, ktoré majú protiahle alebo susediace pobrežia, bude vykonaná dohodou na základe medzinárodného práva, ako je uvedené v článku 38 Štatútu Medzinárodného súdneho dvora tak, aby bolo dosiahnuté spravodlivé riešenie. 2. Ak nie je možné dosiahnuť dohodu v rozumnom termíne, pristúpia dotknuté štáty k postupom uvedeným v časti XV. 3. Pokiaľ bude uzatvorená dohoda podľa odseku 1, budú sa dotknuté štáty v duchu vzájomného porozumenia a spolupráce všemožne usilovať o to, aby dosiahli dočasný dohovor praktickej povahy a to, aby v priebehu tohto prechodného obdobia neohrozili konečnú dohodu alebo nezabránili jej uzatvoreniu. Takýto dohovor nesmie byť na ujmu konečnej delimitácie. 4. Tam, kde existuje medzi dotknutými štátmi platná dohoda, budú otázky dotýkajúce sa rozhraničenia výlučnej ekonomickej zóny riešené v súlade s ustanoveniami tohoto Dohovoru.“ (čl. 74 UNCLOS) V podstate identické znenie čl. 74 (delimitácia výlučnej ekonomickej zóny) a čl. 83 (delimitácia kontinentálneho šelfu) sa dá vysvetliť tak, že obe zóny sa v podstate vzťahujú na delimitáciu jurisdikcie nad prírodnými zdrojmi pobrežných štátov. NORDQUIST, H. M. *United Convention on the Law of the Sea 1982 – A Commentary. Volume 2*. Martin Nijhoff Publishers. Dordrecht/Boston/London, 1993, s. 801.

⁶ United Nations Convention on the Law of the Sea (1982).

⁷ Dohovor o šírom mori (Vyhláška ministra zahraničných vecí zo 6. mája 1964 č. 92/1964 Zb. o Dohovore o šírom mori, Dohovor o pevninskej plytčine (Vyhláška ministra zahraničných vecí z 27. júna 1964 č. 144/1964 Zb. o Dohovore o pevninskej plytčine), Dohovor o územných vodách a osobitnom pásme (Vyhláška ministra zahraničných vecí z 31. júla 1965 č. 101/1965 Zb. o Dohovore o územných vodách a osobitnom pásme). Posledný štvrtý ženevský dohovor o rybolove a ochrane živých zdrojov šíreho mora neupravuje medzinárodnú delimitáciu.

⁸ Súčasná metodológia námornej delimitácie sa bez relevantnej medzinárodnej judikatúry a doktríny reálne ani nedá pochopiť. Dôvody sú jednak čisto historické – UNCLOS v mnohom ohľade prebral znenie Ženevských dohovorov (1958), jednak je znenie UNCLOS výsledkom politického kompromisu. Judikatúra v mnohých ohľadoch interpretovala znenie UNCLOS významne extenzívnym spôsobom.

⁹ Nie je preto prekvapením, že v medzinárodných sporoch delimitácie okrem významných predstaviteľov medzinárodnej doktríny, pobrežné štáty zastupujú takme výlučne advokáti zo Spojeného kráľovstva, alebo USA. Právnik kontinentálneho systému práva má bezpochyby nezvyčajný problém vôbec sa zorientovať v zložitej judikatúre, ktorá je však oveľa viac ako len súborom jednotlivých judikátov. Obmedziť sa iba na analýzu len jedného, alebo dvoch prípadov delimitácie preto rovnako nepostačuje, tak ako ani púha interpretácia znenia UNCLOS.

celého komplexu najzávažnejších rozhodnutí za posledné vyše polstoročie spolu so súvisiacou doktrínou umožňuje pochopiť rozvetvenú mimoriadne komplexnú štruktúru medzinárodnej delimitácie, ktorá je však aj kolísavá a má isté tendencie hľadať možné riešenia v nie úplne najnovšej judikatúre¹⁰ alebo doktríne.¹¹

Delimitácia námorných zón sa v prvých medzinárodných rozhodnutiach v 60. rokoch 20. storočia¹² ešte vyznačovala nie celkom jasnou metodológiou delimitácie, okrem jasnej preferencie equidistančnej línie ako základ námornej delimitácie. Okrem toho sa ukázalo ako nevyhnutné zohľadniť relevantné (v staršej judikatúre špeciálne) okolnosti prípadu, s testom disporporcionality výslednej delimitácie,¹³ v súlade so spravodlivými princípmi, ktoré sa neskôr vyvinuli terminologicky do spravodlivého riešenia (*equitable solution*) delimitácie.¹⁴

Princíp *equity* v 80. rokoch 20. storočia¹⁵ nakoniec získal natoľko dominantné postavenie v metodológii delimitácie, až sa stali rozhodnutia¹⁶ (hoci spravodlivosť je iste vznešený princíp) priveľmi (vzhľadom na povahu *equity*) subjektívne a najmä nepredvídateľné do budúcnosti.

Vďaka veľkej kritike doktríny v reakcii na prílišnú aplikáciu *equity* bol prelomovým rozhodnutím *Maritime Delimitation in the Black Sea* (2009)¹⁷ zavedený jednotný rámec trojstupeňovej metodológie delimitácie námorných zón, ktorý pozostáva najprv (1.) z určenia relevantných pobreží¹⁸ a z vytýčenia provizórnej equidistančnej línie, následne sa skúma (2.) či v danom prípade nie sú také relevantné okolnosti, ktoré by odôvodňovali úpravu equidistančnej línie a konečne (3.) sa aplikuje test disporporcionality (delimitácia nesmie viesť k nespravodlivému výsledku).¹⁹

Hoci bol základný metodologický rámec vytvorený, ostali viaceré sporné ustanovenia UNCLOS, ktoré naďalej spôsobujú praktické problémy.

Ako problematicky sa naďalej ukázala samotná definícia a s tým imanentne spojená delimitácia ostrovov,²⁰ ale aj delimitácia kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm.²¹

¹⁰ Napr. aplikácia uhlovo-bisektorovej metódy delimitácie. Case concerning Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean sea (Nicaragua v. Honduras). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2007. The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India). Award, Permanent Court of Arbitration, 2014. Pozri aj VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016). *Právnik*. 2024, roč. 163, č. 4, s. 397.

¹¹ Napr. aplikácia equirachnej delimitačnej metódy. LANGERAAR, W. The equiratio method – a new approach. *Marine Policy*. 1986.

¹² Pozri VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009). *Právnik*. 2022, roč. 161, č. 10, s. 994–997.

¹³ Delimitation of the Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the French republic). *Reports of International Arbitral Awards*. 2006, Vol. 18.

¹⁴ North Sea Continental Shelf cases (Federal republic of Germany/Denmark; Federal republic of Germany/ Netherlands). Judgment of 20 February 1969.

¹⁵ Pozri VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009), s. 1001–1003.

¹⁶ Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya). *I.C.J. Reports*. 1982. Case concerning the Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta). Judgment. *I.C.J. Reports*. 1985.

¹⁷ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009.

¹⁸ Základom je tu princíp dominancie súše nad morom (*land dominates the sea*).

¹⁹ VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009), s. 1003–1006.

²⁰ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2012. The South China Sea Arbitration, PCA Case N°2013-19 in the matter of the South China Sea Arbitration before an Arbitral Tribunal constituted under Annex VII to the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea between the Republic of Philippines and the People's Republic of China. Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016. K prípadu pozri aj VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016), s. 383–391, 400–409.

²¹ Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/ Myanmar). Judgment. *ITLOS Reports*. 2012. The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India). Award, Permanent Court of Arbitration, 2014. K prípadu pozri aj VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016), s. 391–400.

Cieľom článku je preto poukázať na najkontroverznejšie miesta medzinárodnej námornej delimitácie, a to prostredníctvom najnovšej judikatúry posledného obdobia 2017–2023 – *Côte d'Ivoire/Ghana* (2017), *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), *Somalia v. Kenya* (2021), *Mauritius v. Maldives* (2023). V každom menovanom prípade sa skúma ako boli staré a osvedčené princípy metodológie delimitácie znova a zakaždým nanovo interpretované. Súbor najvýznamnejších prípadov zároveň dokopy vytvárajú celý systém *case law*, ktorý je absolútne nevyhnutný na pochopenie celého mechanizmu fungovania medzinárodnej delimitácie námorných zón ako takej.

Prípady uvedené v tomto článku sa vyznačujú veľkou rôznorodosťou, delimitácia bola ovplyvnená v jednotlivých prípadoch aj veľkým počtom ostrovov, aj žiadnymi ostrovmi, stabilným, aj nestabilným pobrežím, ktoré bolo aj rovné, aj konkávne. Každý prípad delimitácie tak naďalej ostal jedinečným vzhľadom na konkrétne objektívne podmienky každého prípadu, avšak s *case law* imanentne spojenou interpretáciou a aplikáciou doterajšej judikatúry. Práve veľká dynamika medzinárodnej judikatúry je oproti statickému UNCLOS veľkou a nespornou výhodou.²² Medzinárodná judikatúra na rozdiel od UNCLOS pokračuje svojim nezadržitelným vývojom a najmä v UNCLOS nahrádza *de facto* absentujúcu možnosť zmien, ktoré sa stali vzhľadom na vývoj a stav poznania medzinárodného práva za vyše štyridsať rokov od jeho prijatia nevyhnutnými.

1. Námorná hranica určená praxou pobrežných štátov a delimitácia kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm

Spor *Côte d'Ivoire*²³ / *Ghana* (2017)²⁴ pred Špeciálnym senátom (*Special Chamber*) Medzinárodného tribunálu pre morské právo (ITLOS)²⁵ sa týkal námornej delimitácie medzi dvoma pobrežnými štátmi s prilahlými pobrežiami v Guinejskom zálive – Pobrežím Slonoviny a Ghanou. Špecifikom prípadu bola úplná absencia ostrovov pri delimitácii.²⁶ Delimitovať sa malo jednotnou delimitačnou líniou²⁷ aj pobrežné more, aj výlučná ekonomická zóna, kontinentálny šelf, a to vrátane za hranicou 200 námorných míľ (nm).²⁸ Ako už bolo poukázané na inom mieste,²⁹ delimitácia kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm sa dostalo novou judikatúrou do kompetencie medzinárodných súdov, o čom možno polemizovať.

²² V dohľadnej dobe nemožno očakávať rekodifikáciu UNCLOS, nakoľko je to spojené s takmer neprekonateľnými prekážkami dosiahnutia všeobecného politického konsenzu v medzinárodnom práve a na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že takéto vôľa jednak úplne absentuje, jednak sú problémové miesta interpretované (niekedy aj veľmi extenzívne) práve medzinárodnou judikatúrou.

²³ Pobrežie Slonoviny.

²⁴ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. ITLOS Reports. 2017.

²⁵ International Tribunal for the Law of the Sea.

²⁶ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. ITLOS Reports. 2017, ods. 64–67.

²⁷ Koncept tzv. jednotnej námornej hranice (*single maritime boundary*) nevyplýva azda z medzinárodného zmluvného práva, ale z praxe štátov, ktoré požaduje určenie jednej jedinej (jednotnej) hranice (delimitačnej línie), ktorá sa aplikuje na všetky delimitovateľné námorné zóny (pobrežné more, výlučná ekonomická zóna, kontinentálny šelf) bez prerušenia. Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain). Judgment. ICJ Reports. 2001, ods. 173.

²⁸ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. ITLOS Reports. 2017, ods. 68–70.

²⁹ VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016), s. 391–400.

Zaujímavosťou prípadu je určite fakt, že hoci obe strany v spore vydali koncesie na dobýjanie nerastných surovín, vždy to bolo na svojej strane línie, ktorú Ghana nazvala equidistančnou. Pri seizmickom výskume za touto líniou každá strana vždy požiadala druhú stranu o povolenie na výskum.³⁰

Nemenej zaujímavé sú pochybnosti ITLOS o potrebe delimitácie aj výlučnej ekonomickej zóny, aj kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, keď ťažba prebiehala na kontinentálnom šelfe v rámci 200 nm, resp. v pobrežnom mori.³¹ V každom prípade oba štáty už pred začatím konania pred ITLOS, urobili podania na CLCS,³² kde sa ich nároky ešte aj prekryvali.³³

Tribunál neuznal samotnú prax štátov pri ťažbe ropy na určenie námornej hranice medzi pobrežnými štátmi – hoci by sa aj jednalo o dlhoročnú konzistentnú prax,³⁴ takáto *de facto* námorná línia, hoci aj vyhovujúca obom štátom, či už ako provizórna línia, či ako línia za účelom deľby obmedzených ložísk nerastných surovín,³⁵ alebo zvolená iba z opatrnosti pri udeľovaní koncesii pobrežnými štátmi súkromným ťažobným spoločnostiam,³⁶ je potrebné vždy diferencovať³⁷ od medzinárodnej námornej hranice. Takto konajúce štáty by boli potrestané za svoju opatrnosť, keby zrazu takáto provizórna línia bola potom vyhlásená za námornú hranicu (delimitačnú líniu) medzi pobrežnými štátmi.³⁸

ITLOS následne pristúpil k delimitácii pobrežného mora na základe čl. 15 UNCLOS, na základe ktorého sa za všeobecnú delimitačnú líniu považuje tzv. stredová línia (*median line*).³⁹ Delimitácia pobrežného mora je špecifická práve právnym režimom, ktorý je s touto námornou zónou imanentne spojený – pobrežný štát nepožíva iba funkcionálne práva tak ako na kontinentálnom šelfe, alebo vo výlučnej ekonomickej zóne, ale suverénne práva.⁴⁰ Tieto sa v plnom rozsahu vzťahujú na samotné dno pobrežného mora, vodný stĺpec nad ním ako aj nad ním sa nachádzajúci vzdušný priestor.⁴¹ ITLOS na základe explicitnej

³⁰ Prípad je ukázkovým príkladom, ako sa dá korektne postupovať v bilaterálnych vzťahoch medzi pobrežnými štátmi. Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 146.

³¹ Ibidem, ods. 149.

³² Commission on the Limits of the Continental shelf – Komisia pre určenie hraníc kontinentálneho šelfu.

³³ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 168.

³⁴ Ibidem, ods. 215.

³⁵ Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2007, ods. 253.

³⁶ Sovereignty over Pulau Ligatan and Pulau Sipadan (Indonesia/Malaysia). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2002, ods. 79.

³⁷ Takto aj rozhodol ICJ v prípade *Peru v. Chile*, keď nezohľadnil výkon rybolovu pri delimitácii medzinárodnej hranice, v tomto prípade výlučnej ekonomickej zóny. Maritime Dispute (Peru v. Chile). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2014, ods. 111.

³⁸ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 225.

³⁹ „Stredová línia je taká línia, ktorej každý bod je v rovnakej vzdialenosti od najbližších bodov na základných líniách, od ktorých sa meria šírka pobrežného mora každého z oboch štátov.“ (čl. 15 UNCLOS)

⁴⁰ Doktrína je však v tomto ohľade zdržanlivejšia a hovorí o plnej suverenite pobrežného štátu len vo vnútorných vodách. V pobrežnom mori pobrežný štát požíva tzv. kvalifikovanú suverenitu, ktorá je významným spôsobom obmedzená predovšetkým tzv. právom pokojného prechodu (*innocent passage*) podľa čl. 17 an. UNCLOS a právom vlajkového štátu lode, ktorá sa plaví v pobrežnom mori pobrežného štátu. NORDQUIST, H. M. – NANDA, N. S. – ROSENNE, S. *United Nations Convention on the Law of the Sea – a Commentary*. Vol. 2. Martinus Nijhoff Publishers, 1993, s. 72. EVANS, M. *International Law*. 2nd edition Oxford University Press, 2006, s. 630. SHAW, N. M.: *International Law*. Cambridge University Press, 1997, s. 403. IPSSEN, K. *Völkerrecht*. München: C. H. Beck, 1999, s. 424.

⁴¹ Súdy majú preto aplikovať najmä medzinárodné obyčajové právo. Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2001, ods. 174.

žiadosti Ghany i Pobrežia Slonoviny použil pri delimitácii všetkých zón jednotnú delimitačnú metodológiu.⁴²

V danom prípade sa aplikovali už tradične čl. 74 ods. 1 a 83 ods. 1 UNCLOS, pričom vzhľadom na stálu medzinárodnú judikatúru, konkrétnu metódu delimitácie určí súd v závislosti od geografických a špecifických okolností daného prípadu, tak aby mohla viesť k spravodlivému riešeniu delimitácie (*equitable solution*).⁴³ Hoci problematika spravodlivosti (*equity*) vnáša veľkú dávku subjektivismu a nepredvídateľnosti do súdneho rozhodovania, a bolo v doktríne oprávnené kritizované,⁴⁴ ITLOS sa azda aj preto odvolával na predvídateľnosť rozhodnutí. V tejto súvislosti je však takýto argument vzhľadom na subjektívnu povahu *equity* len veľmi ťažko udržateľný. Zvolená metóda delimitácie bola nakoniec aj vzhľadom na predvídateľnosť rozhodnutí správnym riešením, keďže ITLOS zvolil úplne najklasickjšiu a najčastejšie aplikovanú metódu námornej delimitácie – equidistanciu so zohľadnením relevantných okolností prípadu (*equidistance/relevant circumstances*). Naopak uhlovo-bisektorovú (*angle/bisector*) metódu⁴⁵ delimitácie považoval za výnimočné riešenie v niektorých ojedinelých prípadoch.⁴⁶

Pobrežie Slonoviny navrhovalo práve uhlovo-bisektorovú metódu delimitácie vzhľadom na polohu bodov na základnej línii (*base points*), ktoré nemali odrážať geografickú realitu pobrežia, čo však ITLOS neuznal.⁴⁷ Rovnako tribunál neuznal ani špecifiká polohy ghanského polostrova Jomoro, ktorý ani len neuznal za polostrov,⁴⁸ takisto ako nevzal do úvahy nestabilitu pobrežia korelujúcou s nestabilnými bodmi na základných líniiach (*baselines*).⁴⁹ Takisto nebol uznaný argument, že uhlovo-bisektorová metóda by zohľadnila záujmy susediacich štátov v prípade delimitácie ich námorných zón.⁵⁰

ITLOS pri samotnej námornej delimitácii všetkých námorných zón – pobrežného mora, výlučnej ekonomickej zóny i kontinentálneho šelfu použil dnes už klasickú trojstupňovú metodológiu⁵¹ equidistancie/relevantných okolností⁵² zavedenú stálou judikatúrou⁵³ v nadväznosti na významné súdne rozhodnutie [*Maritime Delimitation in the Black Sea*

⁴² Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 262–263.

⁴³ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India. Award of 7 July 2014, ods. 339. Delimitation of the maritime boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar). Judgment. *ITLOS Reports*. 2012, ods. 235.

⁴⁴ Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 993–994.

⁴⁵ K uhlovo-bisektorovej metóde delimitácie pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 397.

⁴⁶ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 289.

⁴⁷ Ibidem, ods. 291–302.

⁴⁸ Ibidem, ods. 303–310.

⁴⁹ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 311–318.

⁵⁰ Ibidem, ods. 319–323.

⁵¹ ALOUPI, N. Différend relatif à la délimitation de la frontière maritime entre le Ghana et la Côte d'Ivoire dans l'océan Atlantique (Ghana/Côte d'Ivoire), arrêt du 23 septembre 2017, Tribunal International du Droit de la Mer. *Revue Générale de Droit International Public*. 2017, Vol. 121, s. 1136. Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 324.

⁵² Ibidem, ods. 360.

⁵³ Delimitation of the maritime boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar). Judgment. *ITLOS Reports*. 2012, ods. 240. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 391–394. The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India). Award, Permanent Court of Arbitration, 2014. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 394–400.

(Romania v. Ukraine)],⁵⁴ ktoré je v doktríne považované za model modernej námornej delimitácie.⁵⁵

Prvým krokom v danom prípade na určenie provizórnej equidistančnej línie je určenie relevantných pobreží, ktorých projekcie⁵⁶ sa navzájom prekrývajú.⁵⁷

ITLOS nediferencoval medzi kontinentálnym šelfom do 200 nm a za hranicou 200 nm, keďže bol toho názoru, že existuje iba jeden jediný kontinentálny šelf.⁵⁸

V danom prípade bolo za relevantné pobrežie Ghany určené celý úsek pobrežia medzi koncom pozemnej hranice (*land boundary terminus*) BP 55 a mysom Cape Three Points (139 km). Za relevantné pobrežie Pobrežia Slonoviny zase úsek pobrežia medzi BP 55+ a mestom Sassandra (352 km).⁵⁹ Tomu potom zodpovedala aj relevantná oblasť, ktorá bola takisto týmito bodmi vymedzená. Na východe bola vymedzená delimitačnou líniou od Cape Three Points až po vonkajšie hranice (*outer limits*) kontinentálneho šelfu. Na západe zase bola relevantná oblasť vymedzená líniou od Sassandry po vonkajšie hranice kontinentálneho šelfu Pobrežia Slonoviny predložené CLCS. Na juhu zase vonkajšími hranicami kontinentálneho šelfu Ghany a Pobrežia Slonoviny. Celková rozloha relevantnej oblasti tak dosiahla 198 723 km².⁶⁰

Základné body (*base points*) použité na určenie provizórnej equidistančnej línií musia ležať v súlade s medzinárodnou judikatúrou⁶¹ na čiare odlivu.⁶²

ITLOS potom v 2. kroku metodológie delimitácie skúmal, či existujú relevantné okolnosti (*relevant circumstances*) odôvodňujúce úpravu provizórnej equidistančnej línie.⁶³ Ako relevantná okolnosť nebola uznaná ani konkávnosť pobrežia Pobrežia Slonoviny, ani geografická poloha polostrova Jomoro, poloha a distribúcia morského nerastného bohatstva, či prax strán (*conduct of the parties*).⁶⁴

⁵⁴ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009, ods. 115–122. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

⁵⁵ WECKEL, P. (ed.). *Chronique de jurisprudence internationale*. Cour Internationale de Justice. Arrêt du 3 février 2009 – Délimitation maritime en Mer Noire (Roumanie c. Ukraine). *Revue Générale de droit international public*. 2009, No. 2, s. 431.

⁵⁶ Projekcie sú vyjadrením dnes už klasického princípu medzinárodnej námornej delimitácie *land dominates the sea/territorium etiam in aquis se extendit*, ktoré sa tiahne celou medzinárodnou judikatúrou od prelomového rozhodnutia *North Sea Continental Shelf cases* (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands). Judgment. *I.C.J. Reports*. 1969, ods. 96. WECKEL, P. (ed.). *Chronique de jurisprudence internationale*. Cour Internationale de Justice. Arrêt du 3 février 2009 – Délimitation maritime en Mer Noire (Roumanie c. Ukraine). *Revue Générale de droit international public*. 2009, No. 2, s. 432. DISTEFANO, G. L'arrêt de la C.I.J. du 16 mars 2001 dans l'affaire de la délimitation entre Qatar et Bahreïn. *Revue belge de droit international*. 2001, No. 2, s. 397. K prípadu *North Sea Continental Shelf cases* pozri aj VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 994.

⁵⁷ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 361, 372.

⁵⁸ Ibidem, ods. 373.

⁵⁹ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 375–377.

⁶⁰ Ibidem, ods. 383–386.

⁶¹ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India). Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 223. The Eritrea-Yemen Arbitration (PCA Case N°1996-04): Eritrea – Yemen Arbitration, Phase II: Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings (Maritime Delimitation), 1999. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 402–403.

⁶² Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 396.

⁶³ Ibidem, ods. 402.

⁶⁴ Ibidem, ods. 424, 434, 455, 479–480.

ITLOS preskúmal vlastnú príslušnosť na delimitáciu kontinentálneho šelfu, a vyhlásil sa vzhľadom na existenciu šelfu a najnovšiu judikatúru⁶⁵ za príslušný.⁶⁶

Z oboch štátov jedine Pobrežie Slonoviny dala podanie na delineáciu vonkajšej hranice kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm CLCS, a stihla ho ešte aj revidovať.

ITLOS po prvý krát priznal problematickú delimitáciu za touto hranicou. Tak ako novšia judikatúra síce tvrdil, že kompetencie medzinárodných súdov neinterferujú, keďže CLCS vydáva len odporúčania na určenie hranice kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm a súdy zase len delimitujú laterálne hranice šelfu. Nakoniec však priznal, že tieto hranice sa v nejakom bode aj pretnú. Delimitácia však podľa ITLOS nemá prejudikovať odporúčania CLCS⁶⁷ – podľa nášho názoru absolútne neudržateľné tvrdenie, ktoré objektívne nie je takto možné nikdy ani dosiahnuť. Aj toto rozhodnutie je pokračovaním najnovšej tendencie začiatku 21. storočia, ktorou si medzinárodné súdy prisvojili časť kompetencií CLCS,⁶⁸ čo je v priamom rozpore so znením čl. 76 ods. 8 UNCLOS.⁶⁹

Metóda delimitácie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm bola totožná s delimitáciou do 200 nm,⁷⁰ v súlade s tézou, že existuje iba jeden kontinentálny šelf.⁷¹ V danom prípade bol kontinentálny šelf do 200 nm spolu s výlučnou ekonomickou zónou⁷² delimitovaný líniou, ktorá pokračovala tým istým smerom, kým dosiahla vonkajšiu hranicu kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm.⁷³

Posledným tretím krokom equidistance/relevantných okolností ustálenej metodológie námornej delimitácie zavedenou významným rozhodnutím ICJ v prípade *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*⁷⁴ je kontrola, či delimitačná línia nevedla k nespravodlivému výsledku (*inequitable result*), a to skúmaním eventuálnej výraznej disproporcie medzi pomerom relevantných pobreží dotknutých štátov a pomerom

⁶⁵ Delimitation of the maritime boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar). Judgment. *ITLOS Reports*. 2012, ods. 362. Arbitral Tribunal Constituted pursuant to Article 287, and in accordance with Annex VII, of the United Nations Convention on the Law of the Sea in the matter of an Arbitration between: Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago. Award 2006. *Reports of International Arbitral Awards*. 2006, Vol. 27, ods. 213.

⁶⁶ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 491, 495.

⁶⁷ Ibidem, ods. 517.

⁶⁸ Na túto tému pozri aj VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 392–394, 398–400, 410.

⁶⁹ „Pobrežný štát odovzdá Komisii pre hranice kontinentálneho šelfu, ktorá je určená podľa prílohy II na základe spravodlivého zemepisného zastúpenia, informáciu o hraniciach kontinentálneho šelfu, ktorý presahuje 200 námorných míľ od základných línií, od ktorých sa meria šírka pobrežného mora. Komisia odovzdá pobrežným štátom odporúčania vo všetkých veciach, ktoré sa dotýkajú stanovenia vonkajších hraníc ich kontinentálnych šelfov. Hranice šelfu stanovené pobrežným štátom na základe týchto odporúčaní budú konečné a záväzné.“ (čl. 76 ods. 8 UNCLOS).

⁷⁰ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 526.

⁷¹ Delimitation of the maritime boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar). Judgment. *ITLOS Reports*. 2012, ods. 362. Arbitral Tribunal Constituted pursuant to Article 287, and in accordance with Annex VII, of the United Nations Convention on the Law of the Sea in the matter of an Arbitration between: Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago. Award 2006. *Reports of International Arbitral Awards*. 2006, Vol. 27, ods. 213.

⁷² ITLOS tam okrem toho zahrnul aj delimitačnú líniu pobrežného mora. Na prvý pohľad sa to javí byť máťúce (maximálna šírka pobrežného mora je len 12 nm od základných línií); ITLOS tu však skôr myslel smer delimitačnej línie, ktorá delimitovala postupne pobrežné more, výlučnú ekonomickú zónu, kontinentálny šelf – smer tejto línie teda pokračovala ďalej až na vonkajší okraj kontinentálneho šelfu (za hranicou 200 nm).

⁷³ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 527.

⁷⁴ K podrobnej analýze prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

prisúdených relevantných námorných oblastí.⁷⁵ Rozloha relevantnej oblasti bola približne stanovená na 198 723 km². Dĺžka relevantného pobrežia Ghany bola 139 km a 352 km v prípade Pobrežia Slonoviny. Pomer relevantných pobreží navzájom bol 1 : 2,53 (Ghana : Pobrežie Slonoviny). Delimitačnou línou dostala Ghana 65,881 km² a Pobrežie Slonoviny 132,842 km², v pomere 1 : 2,02 (Ghana: Pobrežie Slonoviny), a teda markantná disproporcia nenastala. ITLOS preto vyhlásil, že výsledok aplikácie delimitačnej línie nie je natoľko disproporčný, aby viedol k nespravodlivému výsledku.⁷⁶

2. Umiestnenie základných bodov za účelom delimitácie na nestabilnom pobreží

Zvláštnosťou prípadou *Costa Rica v. Nicaragua* (2018) bolo, že ICJ v jednom prípade delimitoval námorné oblasti nachádzajúcich sa v úplne iných oceánoch, v tomto prípade v Karibskom mori a v Pacifiku.

ICJ najprv pristúpil k delimitácii v Karibskom mori.

Karibské more bolo miestom viacerých medzinárodných sporov, len šesť rokov po známom prípade *Nicaragua v. Columbia* (2012),⁷⁷ ICJ rozhodoval tentoraz v prípade sporu *Costa Rica v. Nicaragua* (2018).⁷⁸

Ostrov Isla Portillos, ktorého severná časť sa ocitla v centre sporu, má rozlohu 17 km² a je ohraničený na západe riekou San Juan a na severe Karibským morom. Na SZ konci menovaného ostrova je piesčité päs, ktorý mení smer ústia rieky San Juan smerom na západ. Na samotnom pobreží ostrova sa nachádza lagúna (Laguna Los Portillos alebo Harbor Head Lagoon), oddelená od Karibského mora iba piesčinou, a to iba 3,6 km od ústia rieky San Juan.⁷⁹

ICJ kvôli nestabilnosti pobrežia nepoužil ako začiatočný bod námornej delimitácie pozemnú hranicu nachádzajúcej sa na konci piesčiny hraničiacej s riekou San Juan. Miesto toho zvolil fixný bod nachádzajúceho sa na mori vo vzdialenosti 2 nm od pobrežia po stredovej línii (*median line*).⁸⁰

ICJ ako delimitačnú líniu použil stredovú líniu podľa čl. 15 UNCLOS.⁸¹

Je zvláštnosťou prípadu, že ICJ vychádzal z nie úplne najnovšej judikatúry⁸² a teda uplatnil nie dnes už po významnom prípade *Romania v. Ukraine*⁸³ štandardne používanú trojstupňovú, ale najprv len dvojstupňovú metodológiu. V prvom kroku určil provizórnu equidistančnú líniu a potom následne skúmal, či nastali špeciálne okolnosti (*special*

⁷⁵ Delimitation of the Maritime Boundary between Ghana and Côte d'Ivoire in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. *ITLOS Reports*. 2017, ods. 533.

⁷⁶ *Ibidem*, ods. 534–538.

⁷⁷ K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 383–391.

⁷⁸ Maritime delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua) and Land boundary in the northern part of Isla Portillos (Costa Rica v. Nicaragua). Judgment. *I.C.J. Reports*, 2018.

⁷⁹ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*, 2018, ods. 48.

⁸⁰ *Ibidem*, 2018, ods. 86.

⁸¹ „Stredová línia je taká línia, ktorej každý bod je v rovnakej vzdialenosti od najbližších bodov na základných líniiach, od ktorých sa meria šírka pobrežného mora každého z oboch štátov.“ (čl. 15 UNCLOS).

⁸² Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2001, ods. 176; Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2007, No. 2, ods. 268.

⁸³ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009.

circumstances), odôvodňujúcu úpravu equidistančnej línie.⁸⁴ Metodologicky sa teda jedná o starší delimitačný systém *equidistance / special circumstances*,⁸⁵ oproti dnes štandardnej *equidistance / relevant circumstances*.

Ako špeciálnu okolnosť v danom prípade ICJ neuznal kombinovaný efekt konkávnosti pobrežia Nikaraguy západne od ústia rieky San Juan a konvexnosti pobrežia Kostariky východne od Harbor Head Lagoon, keďže ich považoval za nevýznamný faktor.⁸⁶

Naproti tomu ICJ uznal vysokú nestabilitu a úzky geomorfologický profil piesčiny v ústí rieky San Juan, ktorá neumožňovala vybrať akýkoľvek pevný bod na účely delimitácie v tejto oblasti, ba ani len spojiť takýto bod k fixnému bodu na stredovej línii na mori (pozri hore). Preto ICJ spojil tento pevný bod (*fixed point*) na mori mobilnou líniou k bodu na čiare odlivu na pevnej súši (*solid land*) na pobreží Kostariky, ktorý sa nachádzal čo najbližšie k ústiu rieky San Juan. Od fixného bodu smerom na more ako delimitačnú líniu ICJ určil stredovú líniu (*median line*) určenou základnými bodmi (*base points*) vybranými na základe vtedajšieho (geografického) stavu pobrežia.⁸⁷

Ako ďalšiu relevantnú špeciálnu okolnosť na delimitáciu pobrežného mora ICJ uznal nestabilitu piesčiny oddeľujúcu lagúnu Harbor Head Lagoon od Karibského mora, vzhľadom na polohu tejto malej geografickej enklávy narušajúcu kontinuitu pobrežia pobrežného mora Kostariky, avšak bez významu pre pobrežie Nikaraguy. Preto ICJ menovanú lagúnu nezohľadnil vôbec.⁸⁸

Výsledná delimitačná línia pobrežného mora bola určená (zvláštnosť tohto prípadu) ako línia, ktorá vedie od fixného bodu smerom k pevnej súši na pobreží Kostariky. Nachádzala sa najbližšie k ústiu rieky San Juan a (štandardne) smerom vedúcou geodetickými líniami s koordinátmi určenými ICJ.⁸⁹

ICJ následne prikočil k delimitácii výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu.⁹⁰

ICJ v súlade s doterajšou novou judikatúrou považoval za potrebné najprv identifikovať relevantné pobrežia, ktoré „vytvárajú projekcie, prekrývajúce sa s projekciami druhej strany.“⁹¹ Medzinárodná judikatúra nechala priestor na úvahu súdu, kedy „projekcie vytvárané segmentom pobrežia a bodom cez ktorý prechádza línia v ostrom uhle vo všeobecnom smere k pobrežiu nemôže byť už správne považovaná za projekciu smerom na more tohto pobrežia.“⁹²

ICJ považoval celé pobrežie Kostariky za relevantné; v prípade pobrežia Nikaraguy len po Punta Gorda, kde pobrežie výrazne zahýba. ICJ zobral do úvahy aj ostrovy Corn Islands a Cayos de Perlas,⁹³ pričom Corn Islands už boli použité ako umiestnenie základných

⁸⁴ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 98.

⁸⁵ Prípád Delimitation of the Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the French Republic. *Reports of International Arbitral Awards*. Vol. 18. K analýze tohto prípadu pozri VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009), s. 995–996.

⁸⁶ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 103.

⁸⁷ Ibidem, ods. 104.

⁸⁸ Ibidem, ods. 105.

⁸⁹ Ibidem, ods. 106.

⁹⁰ Ibidem, ods. 107 an.

⁹¹ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009, ods. 99.

⁹² The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India). Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 302.

⁹³ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 111–112.

bodov na konštrukciu provizórnej stredovej línie na delimitáciu kontinentálneho šelfu a výlučnej ekonomickej zóny v prípade *Nicaragua v. Colombia* (2012).⁹⁴ ICJ však časť ostrovov Corn Islands (ktoré v roku 2012 zohľadnené neboli), ktoré nesmerujú na sever aj tak zohľadnil. Naproti tomu ostrovy Cayos de Perlas ICJ nezobral do úvahy, keďže neboli naplnené podstatné podmienky definície čl. 121 UNCLOS⁹⁵ – umožňovať ľudské osídlenie/ekonomickú nezávislosť.⁹⁶

Keďže sa relevantné pobrežia Nikaraguy a Kostariky nevyznačujú záhybmi pobrežia, bola dĺžka relevantného pobrežia zmeraná na základe ich prírodnej konfigurácie. V danom prípade to bolo 228,8 km pre Kostariku a 465,8 km pre Nikaraguu, v pomere 1 : 2,04 v prospech Nikaraguy.⁹⁷

ICJ nakoniec ako relevantnú oblasť posudzoval oblasť s prekrývajúcimi sa projekciami Nikaraguy a Kostariky v severnom smere až do vzdialenosti 200 nm od pobrežia Kostariky s výnimkou oblasti prisúdennej už predtým Kolumbii (2012).⁹⁸ V južnom smere bola situácia výrazne skomplikovaná nárokmi tretích štátov.⁹⁹

ICJ nakoniec následne postupoval štandardnou trojstupňovou metodológiou zavedenou prípadom *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*.¹⁰⁰ Na dosiahnutie spravodlivého riešenia (*achieve an equitable solution*) ICJ najprv (1) vytýčil (provizórnu) equidistančnú líniu s použitím najvhodnejších bodov na relevantných pobrežiach Nikaraguy a Kostariky. Následne ICJ (2) posúdil či sa vyskytli relevantné okolnosti (*relevant circumstances*) na úpravu provizórnej equidistančnej línie. V poslednom kroku (3) ICJ posúdil celkovú spravodlivosť (*overall equitableness*) vyplývajúcej z 1. a 2. kroku, a to kontrolou, či nenastala výrazná disproporcionalita medzi dĺžkou relevantných pobreží a im prislúchajúcim námorným oblastiam.¹⁰¹

Provizórna equidistančná línia korelovala s miestnymi geografickými podmienkami a najvzdialenejšími základnými bodmi smerom na more oboch pobreží, pričom v danom prípade bol východiskom koncový bod na účely delimitácie pobrežného mora.¹⁰²

V danom prípade ICJ umiestnil na ostrovy Corn Islands, ktoré považoval za ostrovy v zmysle čl. 121 UNCLOS.¹⁰³ ICJ zahrnul do miest umiestnenia základných bodov na konštrukciu provizórnej equidistančnej línie aj Palmenta Cays (1 nm od pobrežia) a Paxaro Bovo (3 nm od pobrežia), ktoré považoval za súčasť pobrežia.¹⁰⁴

⁹⁴ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Preliminary Objections. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2007, No. 2, ods. 201.

⁹⁵ „1. Ostrov je prírodou vytvorená časť suchej zeme, ktorá je obklopená vodou a zostáva pri odlive nad jej hladinou. 2. S výnimkou ustanovenia odseku 3, sa pobrežné more, príľahlá zóna, výlučná ekonomická zóna a kontinentálny šelf ostrova určujú v súlade s ustanoveniami tohto Dohovoru, ktoré sa vzťahujú na iné pevninské územia. 3. Skaly trvalé neobývatelné alebo neposkytujúce možnosť samostatnej ekonomickej existencie nemajú výlučnú ekonomickú zónu ani kontinentálny šelf.“ (čl. 121 UNCLOS)

⁹⁶ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 113. K definícii ostrova v morskom práve pozri aj VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016), s. 404–409.

⁹⁷ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 114.

⁹⁸ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Preliminary Objections. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2007, No. 2.

⁹⁹ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 120–121.

¹⁰⁰ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009, ods. 115–122.

¹⁰¹ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 135.

¹⁰² Ibidem, ods. 136–137.

¹⁰³ S dostatočným počtom obyvateľov a ekonomickým životom.

¹⁰⁴ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 142.

ICJ následne skúmal existenciu faktorov, ktoré by odôvodňovali úpravu alebo posunutie provizórnej equidistančnej línie za účelom dosiahnutia spravodlivého výsledku (*equitable result*).¹⁰⁵

Ako problematicky sa v danom prípade javili ostrovy Corn Islands (s vlastnou výlučnou ekonomickou zónou a kontinentálnym šelfom), ktoré však vzhľadom na svoju polohu (26 nm od pobrežia) a najmä malú rozlohu mali disproportčný vplyv na provizórnu equidistančnú líniu, ICJ ich preto zohľadnil iba v zmysle tzv. *half-effect*.¹⁰⁶ V konečnom výsledku bola provizórna equidistančná línia posunutá v prospech Kostariky.¹⁰⁷

Celková konkávnosť pobrežia Kostariky aj vzhľadom na Panamu neodôvodňovalo podľa ICJ úpravu provizórnej equidistančnej línie, pretože jediné podstatné v tomto ohľade bolo, či projekcie nikaragujského pobrežia smerom na more (*seaward projections*) spôsobujú *cut-off* projekciám z pobrežia Kostariky, a to práve na základe konkávnosti jej pobrežia. V danom prípade to považoval ICJ za nevýznamné, aj vzhľadom na predchádzajúcu úpravu v zmysle *half-effect* pre ostrovy Corn Islands.¹⁰⁸

ICJ následne klasicky vykonal v 3. kroku metodológie námornej delimitácie test disproportionality. 73,968 km² pripadlo Nikaraguy, 30,873 km² Kostarike s výsledným pomerom 1 : 2,4 v prospech Nikaraguy. Vzájomný pomer k pomeru dĺžky pobreží bol 1 : 2,04 v prospech Nikaraguy a nevedol k žiadnej výraznej disproportcii (*marked disproportion*).¹⁰⁹

ICJ následne pristúpil k delimitácií v Pacifiku.

Ako začiatkový bod delimitácie v Pacifiku bol všeobecne akceptovaný stredový bod medzi mysli Punta Zacate (Kostarika) a Punta Arranca Barba (Nikaragua) na línii uzatvárajúcej záliv¹¹⁰ Salinas Bay.¹¹¹

ICJ postupoval klasicky na základe čl. 15 UNCLOS vytýčením provizórnej stredovej línie a následným skúmaním, či existujú špeciálne okolnosti (*special circumstances*) odôvodňujúcich úpravu tejto línie. Je zaujímavosťou prípadu, že strany našli úplnú zhodu v určení tých istých základných bodov na účely námornej delimitácie.¹¹²

Ako problematicky sa ukázal polostrov Santa Elena, ktorý mohol byť považovaný za špeciálnu okolnosť. Avšak bližším skúmaním dospel ICJ k záveru, že vzhľadom na geografickú plohu polostrova v blízkosti zálivu Salinas Bay sa nejedná o „malú pobrežnú

¹⁰⁵ Ibidem, ods. 146 an.

¹⁰⁶ Princíp *half-effect* v medzinárodnej delimitácii bol 1.krát aplikovaný v prípade *Delimitation of the Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the French Republic)*. *Reports of International Arbitral Awards*. Vol. 18. K analýze tohto prípadu pozri VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009), s. 995–996.

¹⁰⁷ *Costa Rica v. Nicaragua*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 153–154.

¹⁰⁸ Ibidem, ods. 156.

¹⁰⁹ *Costa Rica v. Nicaragua*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 159–165.

¹¹⁰ Podľa čl. 10 ods. 3 UNCLOS je možné pri zálivoch, ktoré majú svoje prirodzené ústie menšie ako 24 nm „uzatvoriť“ líniou. Vody vo vnútri sú vnútornými vodami v zmysle UNCLOS. Celý článok 10 ods. 3 UNCLOS znie nasledovne: „3. Pre účely merania sa za oblasť zárezu považuje oblasť ležiaca medzi čiarou najväčšieho odlivu pozdĺž pobrežia zárezu a priamkou spájajúcou body najmenšieho odlivu pri jeho prirodzenom ústí. Tam, kde vzhľadom k existencii ostrovov má zárez viac ako jedno ústie, vytýči sa sa polkruh línií taký dlhý, ako je úplný súčet dĺžok spojnic vedených cez rôzne ústia. Ostrovy v záreze sa budú započítavať ako keby boli súčasťou [správne súčasťou] vodnej plochy zárezu.“

¹¹¹ *Costa Rica v. Nicaragua*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 169.

¹¹² Základné body boli umiestnené aj na výrazných geomorfologických útvaroch v blízkosti Punta Zacate, Punta Descartes, Punta Blanca (Kostarika) a Punta Arranca Barba, Punta La Flor, Frailes Rocks, Punta Sucia (Nikaragua). *Costa Rica v. Nicaragua*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 172–173.

projekciu, ktorá môže mať disproporčný efekt na stredovú líniu.“¹¹³ Pobrežie polostrova Santa Elena naopak predstavuje veľkú časť pobrežia Kostariky v delimitovanej oblasti, pričom úprava stredovej línie by následne viedla tzv. *cut-off* efektu pobrežných projekcií Kostariky. Práve preto ICJ polostrov Santa Elena ako špeciálnu okolnosť (*special circumstance*) odôvodňujúcu úpravu stredovej línie neuznal.¹¹⁴

ICJ následne pristúpil k delimitácii výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu.¹¹⁵

Relevantné pobrežie musí pri delimitácii generovať projekcie, ktoré sa zároveň musia prekrývať s projekciami druhej strany (pobrežného štátu). Kým pacifické pobrežie Kostariky je charakterizované záhybmi, pobrežie Nikaraguy sa vyznačuje zase rovnými líniami. ICJ preto zjednotil metodické určenie relevantných pobreží rovnými líniami (*straight lines*).¹¹⁶

ICJ za relevantné pobrežie považoval pobrežie medzi Punta Guiones a Cabo Blanco a medzi Punta Herradura a Punta Salsipuedes. Dĺžka relevantného pobrežia Kostariky tak dosiahla 416,4 km.¹¹⁷ Relevantná oblasť bola ohraničená na severe líniou začínajúcou na Punta Cosigüina a kolmou na rovnú líniu (*straight line*) vo všeobecnom smere na pobrežie Nikaraguy. Na východe a na západe bola relevantná oblasť ohraničená hraničnou líniou oblúkov (*envelope of arcs*), ktorá vymedzila prekrývanie sa vzájomných nárokov strán. Relevantná oblasť tak dosiahla rozlohu 164 500 km².¹¹⁸

ICJ použil základné body (*base points*) na konštrukciu provizórnej equidistančnej línie (*provisional equidistance line*) nachádzajúcich sa na polostrove Santa Elena, Punta Blanca a Punta San Velas na polostrove Nicoya, pričom posledne menovaný bod určil aj provizórnu equidistančnú líniu začínajúcej 120 nm od (relevantných) pobreží oboch štátov. Na pobreží Nikaraguy sa základné body nachádzali v blízkosti mysov Punta Sucia, Punta Pie del Gigante a Punta Masachapa.¹¹⁹

Následne ICJ skúmal, či nebolo potrebné kvôli relevantným okolnostiam upraviť provizórnu equidistančnú líniu, a to kvôli polostrovu Santa Elena. Hoci ho pri delimitácii pobrežného mora predtým nezohľadnil, situáciu považoval súd pri delimitácii výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu za inú, keďže menovaný polostrov ovplyvnil priebeh provizórnej equidistančnej línie od 12 nm hranice pobrežného mora až do vzdialenosti 120 nm od pobreží oboch štátov. ICJ to považoval za disproporčný vplyv na provizórnu equidistančnú líniu, ktorá by navyše spôsobila tzv. *cut-off* efekt pobrežným projekciám pobrežia Nikaraguy a delimitácia by bola nespravodlivá (*inequitable*). Práve preto ICJ zohľadnil polostrov Santa Elena len z polovice (tzv. *half-effect*) a upravil provizórnu equidistančnú líniu v tomto zmysle, a to tak aby delimitačné rozhodnutie bolo spravodlivým riešením (*equitable solution*).¹²⁰

¹¹³ Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2001, ods. 246.

¹¹⁴ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 174.

¹¹⁵ Ibidem, ods. 176 an.

¹¹⁶ Ibidem, ods. 179.

¹¹⁷ 1. segment relevantného pobrežia Costa Rica viedol pozdĺž rovných línii (*straight lines*) spájajúcich Punta Zacate, Punta Santa Elena, Cabo Velas, Punta Guiones a Cabo Blanco. 2. segment viedol pozdĺž rovných línii (*straight lines*) spájajúcich Punta Herradura, polostrov Osa, Punta Llorona a Punta Salsipuedes. Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 181.

¹¹⁸ Costa Rica v. Nicaragua. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 184.

¹¹⁹ Ibidem, ods. 186–188.

¹²⁰ Ibidem, ods. 193–194.

Iná bola situácia v prípade polostrova Nicoya, ktorý tvorí až 1/7 celkovej súše (a s veľkým počtom obyvateľov) Kostariky. Jeden z bodov použitých na konštrukciu provizórnej equidistančnej línie sa nachádzal na mieste Cabo Velas práve na polostrove Nicoya. Tento bod určuje equidistančnú líniu v dĺžke 80 nm, a to od bodu nachádzajúceho sa 120 nm až do konca námornej hranice v Pacifiku. ICJ preto polostrov Nicoya vzhľadom na jeho významnú geografickú dôležitosť, ako aj vzhľadom na staršiu judikatúru – významného prípadu *Gulf of Maine* (1984)¹²¹ uznal v plnej miere.¹²² Spravodlivosť (*equity*) delimitácie podľa ICJ porušená nebola, už aj vzhľadom na starý významný prípad *North Sea Continental Shelf* (1969), podľa ktorého „spravodlivosť nemusí nevyhnutne znamenať rovnosť. Neprichádza do úvahy žiadne úplné pretvorenie prírody.“¹²³

V danom prípade ICJ nakoniec netradične postupoval tak, že narysoval dve delimitačné línie. 1. línia v plnej miere (*full effect*) zohľadnila polostrov Santa Elena, 2. línia menovaný polostrov nezohľadnila vôbec (*no effect*), pričom obe línie začínali na hranici pobrežného mora. 1. línia zodpovedala provizórnej equidistančnej línii, 2. línia „odpočítala“ body nachádzajúce sa na polostrove Santa Elena. ICJ následne narysoval líniu nachádzajúcou sa v strede medzi 1. (*full effect*) a 2. líniou (*no effect*), ktorá zodpovedala provizórnej equidistančnej línii, upravenej v zmysle polovičného zohľadnenia (*half-effect*) polostrove Santa Elena.¹²⁴

ICJ v poslednom 3. kroku metodológie delimitácie pristúpil k testu disproporcionality. Relevantná dĺžka pobrežia Kostariky v Pacifiku bola 416,4 km, Nikaraguy 292,7 km, vo vzájomnom pomere 1 : 1,42 pre Kostariku. 93 000 km² pripadlo Kostarike a 71 500 km² Nikarague, vo vzájomnom pomere 1 : 1,30 pre Kostariku. ICJ to vzhľadom na všetky okolnosti prípadu nepovažoval za hrubo disproporčné, a teda bolo dosiahnuté spravodlivé riešenie (*equitable solution*) v zmysle (čl. 74 a 83) UNCLOS.¹²⁵

3. Aplikčná prax relevantných okolností, hypotetická equidistančná línia a podmienky delimitácie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm

Aj jeden z najnovších prípadov medzinárodnej námornej delimitácie *Somalia v. Kenya* (2021)¹²⁶ sa týkal delimitácie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, keď pobrežné štáty v spore žiadali ako už býva v posledných rokoch zvykom naraz delimitovať pobrežné more, výlučnú ekonomickú zónu a kontinentálny šelf, a teda delimitáciu tzv. jednotnej námornej hranice (*single maritime boundary*).¹²⁷

¹²¹ V danom prípade ICJ zamietol návrhy strán nezohľadniť významné pobrežné útvary – JZ smerovanie polostrova Nova Scotia od polostrova Chignectou, ktorý sa odchyľuje od všeobecného JJZ a SSV orientácie Severoamerického kontinentu. ICJ takisto zamietol neuznať mys Cape Cod, len pretože vytvára na pobreží Massachusetts ostrohu na západnej strane zálivu Gulf of Maine. Geografické podmienky nie sú dielom ľudskej činnosti (podliehajúcim pozitívnemu alebo negatívnemu rozhodnutiu), ale sú vytvorené prírodnými podmienkami, ktoré musia byť brané v úvahu len tak aké (v skutočnosti) sú. Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area. Judgment. *I.C.J. Reports*. 1984, ods. 37. K prípadu pozri aj VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 999–1001.

¹²² *Costa Rica v. Nicaragua*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 195–196.

¹²³ *North Sea Continental Shelf cases* (Federal republic of Germany/Denmark; Federal republic of Germany/Netherlands). Judgment of 20 February 1969, ods. 91. K prípadu pozri aj VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 995.

¹²⁴ *Costa Rica v. Nicaragua*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2018, ods. 199.

¹²⁵ *Ibidem*, ods. 202–203.

¹²⁶ *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021.

¹²⁷ *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 1.

Obidva štáty, resp. v tom čase ešte kolónie zastúpené Talianskom (Jubbaland, dnešné Somálsko) a Veľkou Britániou (Keňa) podpísali v roku 1927 dohodu o určení hranice (1927 *Agreement*). Takisto oba štáty si podali návrhy na CLCS na delineaáciu kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, pričom však Komisia v čase rozsudku svoje odporúčanie ešte nevydala.¹²⁸

ICJ ako právny základ delimitácie pobrežného mora použil klasicky stredovú líniu (*median line*) čl. 15 UNCLOS a na delimitáciu výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu čl. 74 a 83 UNCLOS, ktoré sú obsahovo skoro úplne identické.¹²⁹

Aj tento prípad medzinárodnej námornej delimitácie delimitoval jednotnou námornou líniou (*single maritime boundary*) pobrežné more, výlučnú ekonomickú zónu a kontinentálny šelf, a to aj za hranicou 200 nm ako sa už stalo pomaly zvykom.¹³⁰

ICJ zdôraznil azda najdôležitejšie kritérium delimitácie – geografiu pobreží dotknutých štátov. Súd je pritom pri určovaní základných bodov (*base points*) potrebných na konštrukciu stredovej línie úplne slobodný, bez ohľadu na podanie strán.¹³¹ Žiaľ, ostatné kritéria delimitácie, ktoré by mohli prichádzať do úvahy (sociálnoekonomické, bezpečnostné, atď.), hoci už desaťročia posudzované v medzinárodnej delimitácii ostali stále nejasné, keďže niet žiadneho výpočtu možných kritérií a samotná medzinárodná judikatúra je v ich aplikácii veľmi zdržanlivá, čo bolo v doktríne kritizované.¹³² Ešte aj tak dôležitý faktor, ako prístup rybolovu k prírodným zdrojom by bol ICJ ochotný akceptovať iba v mimoriadnych prípadoch (teda nie v tomto prípade).¹³³

V danom prípade súd umiestnil základné body iba na pevninu, vyhol sa bodom na vyprahnutých ostrovcích Diua Damasciaca, ktoré by mali navyše disproporčný vplyv na stredovú líniu vzhľadom na ich malú veľkosť. Takisto nepoužil body na južnom výčnelku (myse) Ras Kambooni, ktorý vyčnieva z inak geograficky rovného somálskeho pobrežia, navyše ešte aj v blízkosti konca pozemnej somálskej hranice (*land boundary terminus*), ktorá v predmetnom prípade bola zároveň začiatkom námornej delimitácie.¹³⁴

Pri delimitácii výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu použil ICJ ako právny základ klasicky (až s pedagogickou dôslednosťou)¹³⁵ obsahovo v podstate úplne rovnaké ustanovenia čl. 74 a 83 UNCLOS spolu s ustálenou medzinárodnou judikatúrou námornej delimitácie.¹³⁶

ICJ aj v tomto prípade dodržal klasickú metodológiu prípadu *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*.¹³⁷ V 1. kroku stanoví súd provizórnu equidistančnú

¹²⁸ Ibidem, ods. 32, 34.

¹²⁹ Pozri hore citované články v úvode tohto článku. Tak aj *Maritim Dispute (Peru v. Chile)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2014, ods. 179. *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 48, ods. 120.

¹³⁰ *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 91.

¹³¹ *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 111. Tak aj významné rozhodnutie (*Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009, ods. 116–117, 123, 125, 138.

¹³² ALOUPI, N. Arrêt du 12 octobre 2021. fond, *Délimitation maritime dans l'Océan Indien (Somalie c. Kenya)*, Cour Internationale de Justice. *Revue Générale de Droit International Public*. 2020, No. 124, s. 829.

¹³³ *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 159.

¹³⁴ *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 114.

¹³⁵ ALOUPI, N. Cour internationale de justice-Arrêt du 12 octobre 2021, fond, *Délimitation maritime dans l'océan Indien (Somalie c. Kenya)*. *Revue Générale de droit international public*. 2020, No. 124, s. 828.

¹³⁶ K analýze námornej delimitácie pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 990–1006; VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 383–410.

¹³⁷ *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009, ods. 115–122. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

líniu, v 2. kroku vzhľadom na sledovaný cieľ spravodlivého riešenia súd skúma, či nie je nutná modifikácia provizórnej equidistančnej línie vzhľadom na eventuálne relevantné okolnosti daného prípadu (hlavne geografických, ale niet taxatívneho zoznamu,¹³⁸ vplyv ostatných faktorov ostal doposiaľ nejasný,¹³⁹ pričom každý prípad je špecifický),¹⁴⁰ v 3. kroku podrobí súd delimitačnú líniu testu disproporcionality, ktorý overí či pomer medzi dĺžkami relevantných pobreží a pomerom podielov prisúdených delimitačnou líniou nie je markantne disproporčný.¹⁴¹

Výnimku z trojstupňovej metodológie predstavuje v medzinárodnej judikatúre veľmi ojedinelý prípad, v ktorom sa vyskytujú „*faktory, ktoré robia aplikáciu equidistančnej metódy nevhodnú*.“¹⁴² Keďže daný prípad takéto výnimočné faktory neobsahoval, ICJ aplikoval štandardnú metodológiu delimitácie.¹⁴³

ICJ teda najprv identifikoval relevantné pobrežia, ktorých radiálne projekcie sa prekrývali, a to až do vzdialenosti 200 nm. Relevantné pobrežie Somálska tak malo 733 km a Kene 511 km.¹⁴⁴ Zaujímavé je práve toto obmedzenie do 200 nm, s ktorým Somálsko v danom prípade nesúhlasilo. ICJ sa v zdôvodnení odvolal na jeden z najnovších prípadov *Costa Rica v. Nicaragua* (2012), podľa ktorého „*sa relevantná oblasť nerozlieha za oblasťou, v ktorej sa môžu nároky oboch strán pretínať*.“¹⁴⁵

V danom prípade určil ICJ severnú časť relevantnej oblasti prekrytím 200 nm projekcií z konca pozemnej hranice Kene a Somálska. Naopak námornú oblasť medzi Keňou a Tanzániou do relevantnej oblasti nezahrnul vôbec. Relevantná oblasť až do vzdialenosti 200 nm tak dosiahla rozlohu 212 844 km².¹⁴⁶

ICJ následne pristúpil ku konštrukcii provizórnej equidistančnej línie.¹⁴⁷

Potom skúmal eventuálne relevantné okolnosti, ktoré by viedli k úprave provizórnej equidistančnej línie, tak aby sa dosiahol spravodlivý výsledok.¹⁴⁸

Argument Kene ako relevantnú okolnosť uznať často požadovanú otázku bezpečnosti, ICJ najprv v danom prípade naozaj veľmi vážne zvažoval, ale priam extrémne nebezpečnú situáciu okolo somálskeho pobrežia vyhodnotil úplne nepochopiteľne ako iba dočasnú, hoci objektívne zlá bezpečnostná situácia v Somálsku pretrváva už vyše tridsať rokov. ICJ sa odvolával na fakt, že provizórna equidistančná línia nevedie v blízkosti pobrežia Kene a bezpečnostné úvahy sa podľa súdu nemajú vzťahovať na výlučnú ekonomickú

¹³⁸ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021. ods. 124.

¹³⁹ ALOUPI, N. Cour internationale de justice-Arrêt du 12 octobre 2021, fond, Délimitation maritime dans l'océan Indien (Somalie c. Kenya). *Revue Générale de droit international public*. 2020, No. 124, s. 829.

¹⁴⁰ Arbitral Tribunal Constituted pursuant to Article 287, and in accordance with Annex VII, of the United Nations Convention on the Law of the Sea in the matter of an Arbitration between: Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago. Award 2006. *Reports of International Arbitral Awards*. 2006, Vol. 27, ods. 242.

¹⁴¹ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 123–125.

¹⁴² Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2007, ods. 272. Prípad je známy aj svojou ojedinelou aplikáciou uhlovo-bisektorovej delimitačnej metódy. K uhlovo-bisektorovej metóde pozri bližšie VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 397.

¹⁴³ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 131.

¹⁴⁴ Ibidem, ods. 132, 137.

¹⁴⁵ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2012, ods. 163. K prípadu pozri bližšie VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 383–391. Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 140.

¹⁴⁶ Ibidem, ods. 141.

¹⁴⁷ Ibidem, ods. 142 an.

¹⁴⁸ Ibidem, ods. 147 an.

zónu a kontinentálny šelf.¹⁴⁹ To je vcelku ťažko udržateľný argument, vzhľadom na fakt, že ICJ sám vyšiel z 200 nm projekcie pozemnej somálsko – kenskej hranice,¹⁵⁰ takže o absencii blízkosti provizórnej equidistančnej línie sa nedá rozumne uvažovať. Taktiež nie je argumentačne udržateľné tvrdiť, že problémy s námornou (ne)bezpečnosťou v okolí Somálska, by sa malo obmedzovať iba na 12 nm pobrežné more. Možno vysloviť len poľutovanie, že ICJ nenašiel dostatok odvahy na prelomenie stálej medzinárodnej judikatúry aspoň v tomto prípade, ktorý je v tomto ohľade naozaj výnimočný.

Argument Kene o potrebe zabezpečení obživy miestneho obyvateľstva rybolovom taktiež nie je nový.¹⁵¹ Ani tento argument však uznaný nebol, a to s nevelmi presvedčivým argumentom ICJ, že do úvahy treba vziať obživu obyvateľstva oboch štátov.¹⁵² Pokiaľ sa uplatní takýto formálny prístup bez akejkoľvek hlbšej analýzy, je argument obživy obyvateľstva v podstate nemožné uplatniť.

Správanie sa strán pred právnym sporom, sa tiež niekedy objavuje v medzinárodnej námornej delimitácii,¹⁵³ samotná existencia ropných vrtov však ešte samo o sebe nie sú relevantnými okolnosťami, vyžaduje sa výslovný, alebo aspoň tichý súhlas (*tacit agreement*). Rovnako sa to týka aj rybolovu a námorných hliadok, sami o sebe nie sú relevantnými okolnosťami.¹⁵⁴

Ďalším argumentom Kene bol v medzinárodnej judikatúre veľmi často zastúpený tzv. *cut-off* efekt pri konkávnosti pobrežia.¹⁵⁵ ICJ zohľadnil staré rozhodnutie *Delimitation of the Maritime Boundary between Guinea and Guinea-Bissau*,¹⁵⁶ ktoré prihliadlo nielen na pobrežie sporových strán, ale celého západného pobrežia Afriky, ktoré ako celok nie je už konkávne, ale konvexné.¹⁵⁷ V danom prípade však bola geografická situácia opačná, a práve vďaka zohľadneniu nielen pobrežia Somálska a Kene, ale aj Tanzánie, dospel ICJ k záveru, že ostrov Pemba patriaci Tanzánii, spôsobuje *cut-off* efekt Keni (geograficky medzi Somálskom a Tanzániou) hypotetickou (!) equidistančnou líniou medzi Keňou a Tanzániou, a to hoci skutočná dohodnutá hranica medzi Keňou a Tanzániou tento efekt výrazným spôsobom zmierňuje. Takáto argumentácia sa javí byť na hranici udržateľnosti, keď sa berú do úvahy hypotetické línie, pričom však skutočná dohodnutá realita je výrazne iná. ICJ došiel takýmto spôsobom k záveru, že pobrežná projekcia Kene by bolo zúžená a tak pristúpil k úprave provizórnej equidistančnej línie.¹⁵⁸ Azda aj práve preto, nebol ICJ

¹⁴⁹ Ibidem, ods. 158.

¹⁵⁰ Ibidem, ods. 141, 146.

¹⁵¹ *Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 1984, ods. 237. *Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 1993, ods. 75–76.

¹⁵² *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 159.

¹⁵³ *Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2002, ods. 304.

¹⁵⁴ *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 160.

¹⁵⁵ *North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 1969, ods. 8, 89. *Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 1985, ods. 56. *Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2002, ods. 297. *Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*. Judgment. *ITLOS Reports*. 2012, ods. 292. *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India)*. Award of 7 July 2014. *Reports of International Arbitral Awards*. Vol. 32, ods. 408.

¹⁵⁶ *Delimitation of the Maritime Boundary between Guinea and Guinea-Bissau*. Award of 14 February 1985 *International Law Reports*, Vol. 77.

¹⁵⁷ Ibidem, ods. 108.

¹⁵⁸ *Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*. Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021. ods. 168–174.

v tomto ohľade jednotný.¹⁵⁹ Doktrína bola v tomto ohľade zhovievavá, aj preto, pretože samotný test disproporčnosti ovplyvnený nebol.¹⁶⁰

ICJ v rámci ustálenej metodológie delimitácie uplatnil test disproporcionality medzi pomerom dĺžky daných relevantných pobreží a pomeru relevantných oblastí. Dĺžka relevantného pobrežia Somálska je 733 km, Kene 511 km, vzájomný pomer bol 1,43 : 1. Do 200 nm 120 455 km² pripadlo Keni a 92 389 km² Somálsku, vzájomný pomer tu bol práve opačný 1,30 : 1.

ICJ to nepovažoval za výraznú (markantnú) disproporcionalitu. Tým pádom spĺňala upravená equidistančná línia na delimitáciu výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu po zohľadnení *cut-off* efektu kritérium spravodlivého riešenia (*equitable solution*), a teda jej ďalšia modifikácia už nebola na mieste.¹⁶¹ Ani tu nebol ICJ celkom jednotný v názore, že pomery neboli úplne disproporčné, najmä pri delimitácii kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm.¹⁶²

ICJ následne pristúpil k delimitácii kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, čo bolo v odlišných stanoviskách sudcov kritizované,¹⁶³ pričom aj doktrína začala na túto prax medzinárodných súdov nazerať kriticky.¹⁶⁴

¹⁵⁹ Podľa sudcu Abrahama nie je pobrežie Somálska a Kene vôbec konkávne, iba pobrežie Tanzánie je do istej miery konkávne. *Cut-off effect* sám o sebe nepovažoval za dôvod upraviť equidistančnú líniu. Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Opinion individuelle (Separate opinion) de M. le juge Abraham. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 11, 14–15. Podľa sudcu Yusufa, ICJ dokonca porušil medzinárodnú judikatúru (Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2012, No. 2, ods. 202. Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009, ods. 149), ktorá zakazuje pretváranie geografických daností súdom v rozpore s právom. ICJ miesto toho sa vydal na hľadanie konkávnosti pobrežia mimo pobrežia Somálska a Kene, ktoré sami o sebe konkávne nie sú. Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Separate opinion of Judge Yusuf. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 23. Podľa sudcu Robinsona malá konkávnosť Somálska, Kene a Tanzánie, ktoré by malo viesť ku *cut-off* efektu, vyvoláva pochybnosti. Práve preto súd nemal v danom prípade vôbec modifikovať equidistančnú líniu. Takisto spochybnil samotný koncept tzv. širšej geografickej konfigurácie, ktorý považoval za príliš široký a vágny. Navyše za otázný považoval začiatkový a konečný bod takejto širšej geografickej konfigurácie. Kritizoval taktiež vzatie do úvahy geografickej charakteristiky tretieho štátu, ktorý však nie je ani účastníkom delimitačného sporu, ani nepatrí do oblasti, ktorá sa má delimitovať. Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Individual Opinion, partly concurring and partly dissenting, of Judge Robinson. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 29–30.

¹⁶⁰ ALOUPI, N. Cour internationale de justice–Arrêt du 12 octobre 2021, fond, Délimitation maritime dans l’océan Indien (Somalie c. Kenya). *Revue Générale de droit international public*. 2020, No. 124, s. 830.

¹⁶¹ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment 2021, ods. 175–177.

¹⁶² Aj preto môžu vznikať pochybnosti o skutočnom reálnom význame kontroly testu významnej disproporcionality, keď jediným uznanými relevantnými okolnosťami je práve iba geografický faktor, ktorý je zároveň overiteľný jedine vzájomným pomerom dĺžky daných relevantných pobreží a pomeru relevantných oblastí. Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Declaration of Judge Xue. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 19–20.

¹⁶³ Podľa sudcu Robinsona ICJ nebol oprávnený v danom prípade delimitovať (delineovať) kontinentálny šelf za hranicou 200 nm. Predovšetkým právny základ je úplne odlišný – kým UNCLOS v čl. 76 ods. 1 garantuje vždy kontinentálny šelf do vzdialenosti 200 nm od základných línií – kritérium vzdialenosti (*distance criterion*), a to bez ohľadu na geologické a geomorfologické zloženie, za hranicou 200 nm však majú naopak prednosť geologické a geomorfologické kritéria čl. 76 ods. 3 UNCLOS pred vzdialenostným kritériom 200 nm čl. 76 ods. 1 UNCLOS. Súd sa však pred delimitáciou (delineáciou) kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm musí najprv presvedčiť, že takéto rozhodujúce [geologické a geomorfologické] faktory existujú. Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Individual Opinion, partly concurring and partly dissenting, of Judge Robinson. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 3–7. Rovnakého názoru bol sudca Donoghue. Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Separate opinion of President Donoghue. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 8, 12–13. „1. Kontinentálny šelf pobrežného štátu zahŕňa morse dno a podložie, ktoré leží za hranicami pobrežného mora po celej prirodzenej dĺžke pevninského územia až k vonkajšej hranici kontinentálneho okraja, alebo do vzdialenosti 200 námorných míľ od základných línií, od ktorých sa meria šírka pobrežného mora tam, kde vonkajšia hranica kontinentálneho okraja nedosahuje túto vzdialenosť.“ (čl. 76 ods. 1 UNCLOS). „3. Kontinentálny okraj zahŕňa ponorené predĺženie pevninského bloku pobrežného štátu a skladá sa z morského dna a podložia šelfu, jeho svahu a vyvýšenín. Nezahŕňa hlboké oceánske dno s jeho hrebeňmi ani jeho podložie.“ (čl. 76 ods. 3 UNCLOS).

¹⁶⁴ ALOUPI, N. Arrêt du 12 octobre 2021, fond, Délimitation maritime dans l’Océan Indien (Somalie c. Kenya), Cour Internationale de Justice. *Revue Générale de Droit International Public*. 2020, No. 124, s. 831.

Aj Somálsko, aj Keňa už pred súdnym sporom urobili podanie na Komisiu na určenie hraníc kontinentálneho šelfu (CLCS) podľa čl. 78 ods. 8 UNCLOS¹⁶⁵ na delineaáciu kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm.¹⁶⁶

Mimoriadne zaujímavé je odôvodnenie ICJ, ktoré obsahuje nepriamo podmienky za ktorých môže súd pristúpiť k delimitácii (správnejšie delineaácii) kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm od základných línií miesto CLCS, čo samo o sebe vyvoláva závažné pochybnosti.¹⁶⁷

Prvou podmienkou alebo predpokladom pre rozhodnutie súdu v takýchto prípadoch má byť podanie na CLCS, ktorá ešte nestihla vydať odporúčanie a zároveň slúži ako základ pre rozhodnutie súdu. Druhým predpokladom je samotné geomorfologické zloženie dna, alebo inak povedané hrubá vrstva sedimentov na morskom dne,¹⁶⁸ ktorá okrem toho musí pokračovať za hranicou 200 nm.¹⁶⁹

ICJ postupoval v delimitácii kontinentálneho šelfu za 200 nm na základe čl. 76 ods. 4 a 5¹⁷⁰ UNCLOS, ktorý je kombináciou geologických a geomorfologických kritérií. Pri každej delimitácii je nevyhnutné určiť či sú nároky pobrežných štátov oprávnené a či sa tieto nároky prekrývajú.¹⁷¹

V danom prípade ICJ už nič ďalej neskúmal, uspokojil sa s konštatovaním, že oba štáty si uplatňujú nároky na kontinentálny šelf za hranicou 200 nm do maximálnej hranice 350 nm a štáty svoje nároky navzájom nespochybňujú,¹⁷² čo sa javí byť ako príliš formálne a najmä vzhľadom na podrobné vedecké analýzy, ktoré používa CLCS vcelku kontroverzné a argumentačne neudržateľné. Ani tu ICJ nebol názorovo jednotný.¹⁷³

¹⁶⁵ „8. Pobrežný štát odovzdá Komisii pre hranice kontinentálneho šelfu, ktorá je určená podľa prílohy II na základe spravodlivého zemepisného zastúpenia, informáciu o hraniciach kontinentálneho šelfu, ktorá presahuje 200 námorných míľ od základných línií, od ktorých sa meria šírka pobrežného mora. Komisia odovzdá pobrežným štátom odporúčania vo všetkých veciach, ktoré sa dotýkajú stanovenia vonkajších hraníc ich kontinentálnych šelfov. Hranice šelfu stanovené pobrežným štátom na základe týchto odporúčaní budú konečné a záväzné.“ (čl. 76 ods. 8 UNCLOS).

¹⁶⁶ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 178, 188.

¹⁶⁷ Pozri aj VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 400, 410.

¹⁶⁸ Tak aj Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar). Judgment. *ITLOS Reports*. 2012, ods. 445.

¹⁶⁹ Rozhodnutie súdu pritom nemá prejudikovať odporúčanie CLCS. Nie je jasné, ako by odporúčanie *ex post* nebolo prejudikované rozsudkom, ktorý „predbehol“ odporúčanie CLCS. Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 189–190.

¹⁷⁰ „4. (a) Pre účely tohto Dohovoru stanoví pobrežný štát vonkajšiu hranicu kontinentálneho okraja všade tam, kde okraj presahuje 200 námorných míľ od základných línií, od ktorých sa meria šírka pobrežného mora, a to za pomoci: (i) línie, vytvorenej v súlade s odsekom 7, ktorá spája najvzdialenejšie body na každom z ktorých je hrúbka usadených hornín najmenej 1% najkratšej vzdialenosti od takéhoto bodu k úpätiu kontinentálneho svahu, alebo (ii) línie, vytvorenej v súlade s odsekom 7, ktorá spája body, ktoré nie sú vo väčšej vzdialenosti ako 60 míľ od úpätia kontinentálneho svahu, (b) Ak nebude dokázaný opak, bude úpätie kontinentálneho svahu určené ako bod maximálnej zmeny na jeho základni. 5. Pevné body, ktoré tvoria líniu vonkajších hraníc kontinentálneho šelfu na morskom dne, vytýčené v súlade s odsekom 4 písm. a) bodmi (i) a (ii), budú nepresiahnu vzdialenosť 350 námorných míľ od základných línií, od ktorých sa meria šírka pobrežného mora, alebo nepresiahnu 100 námorných míľ od izobaty 2500m čo je línia spájajúca body v hĺbke 2500m.“ (čl. 76 ods. 4 a ods. 5 UNCLOS).

¹⁷¹ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 193.

¹⁷² Ibidem, ods. 194.

¹⁷³ Sudca Donoghue spochybnil delimitáciu (delineaáciu) za hranicou 200 nm, keďže ICJ jednoducho nemal v čase rozhodovania dostatok vedeckých dôkazov o „existencii, rozsahu, tvaru, či kontinuitnosti kontinentálneho šelfu [...] prináležiacej jednej zo strán.“ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Separate opinion of President Donoghue. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 8. Okrem toho podania strán (pobrežných štátov) nemožno brať za objektívny (vedecký) základ informácii o danom kontinentálnom šelfe, pretože takéto „podania štátov na CLCS sú jednostranné tvrdenia za účelom maximalizácie časti kontinentálneho šelfu, ktoré si môže štát nárokovat... Nemožno [bez ďalšieho skúmania ihneď] predpokladať, že Komisia [CLCS] prijme akékoľvek podanie štátov.“ Ibidem.

V danom prípade ICJ len predžil geodetickú líniu delimitujúcu výlučnú ekonomickú zónu a kontinentálny šelf aj za hranicou 200 nm, a to až po vonkajšie hranice kontinentálneho šelfu, ktoré bude ešte potrebné delineovať na základe odporúčaní CLCS.¹⁷⁴ Aj v tomto ohľade ICJ nebol názorovo jednotný.¹⁷⁵ Jediné určenie vonkajšej hranice kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm ICJ prenechal CLCS, čo je však v rozpore s UNCLOS.¹⁷⁶

Tak ako v prípade arbitrážneho rozhodnutie *Bay of Bengal*,¹⁷⁷ aj v predmetnom prípade došlo k vzniku predpokladanej delineačie CLCS tzv. šedej oblasti (*grey area*) – nachádzajúcej sa viac ako 200 nm od Kene, ale v rámci 200 nm Somálska. ICJ to však vcelku nepochopiteľne považoval iba za teoretickú možnosť, a ďalej sa touto problematikou ani len nezaoberal.¹⁷⁸ Doktrínou to bolo kritizované,¹⁷⁹ pretože ICJ musel rozumne predpokladať, že takáto šedá oblasť spôsobená neoprávneným prisvojením si kompetencií CLCS naozaj dôjde a riešenie v aplikačnej praxi bude viac než problematické.¹⁸⁰

¹⁷⁴ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, § ods. 195–196.

¹⁷⁵ Sudca Yusuf považoval jednoduché predženie geodetickej línie bez uvedenia akéhokoľvek dôvodu za neopodstatnené. Navyše tým vznikla takouto delimitáciou problematické šedá oblasť (*grey area*). Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Separate opinion of Judge Yusuf. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 49–52. Sudca Donoghue zase nepovažoval delimitáciu kontinentálneho šelfu v danom prípade aj za 200 nm za správne, keďže rozhodujúce kritériá delimitácie [správne delineačie] nad 200 nm má právny základ v geologických a geomorfologických kritériách čl. 76 ods. 4 UNCLOS, na rozdiel od delimitácie do 200 nm (vzdialenosť kritérium čl. 76 ods. 1). Súd však vyhlásil existenciu kontinentálneho šelfu aj za hranicou 200 nm, bez toho, aby mal k dispozícii akékoľvek [vedecké] dôkazy, ktoré by svedčili v prospech existencie takéhoto kontinentálneho šelfu aj za touto hranicou. Súd v podstate svojím nepodloženým presvedčením o existencii kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm nahradil v skutočnosti vzdialenosť kritérium 200 nm (čl. 76 ods. 1 UNCLOS) ešte väčším vzdialenosťným kritériom 350 nm (ods. 76 ods. 5 a 6 UNCLOS), ktoré však predpokladajú práve splnenie geologických a geomorfologických kritérií daného šelfu za hranicou 200 nm. Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Separate opinion of President Donoghue. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 10–16. Sudca Robinson považoval jednoduché predženie delimitačnej línie za hranicou 200 nm ako problematické, keďže je málo presné a tak vzniknutá šedá oblasť (*grey area*) vôbec nie nepatrná z hľadiska rozlohy. Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Individual Opinion, partly concurring and partly dissenting, of Judge Robinson. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 17–18.

¹⁷⁶ Ako správne poukázal sudca Robinson, delineačia patrí do kompetencie pobrežných štátov na základe odporúčaní CLCS, a nie súdu. Navyše sa zasahuje do Oblasť (*the Area*), ktorá je spoločným dedičstvom ľudstva (*common heritage of mankind*). Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Individual Opinion, partly concurring and partly dissenting, of Judge Robinson. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 19. Rozhodnutie France–Canada Maritime Delimitation case (St. Pierre and Miquelon) pritom jasne poukázalo na neprípustnosť delimitácie za hranicou 200 nm, je polutovanehodné, že nová judikatúra toto významné rozhodnutie medzinárodnej delimitácie opomína. Akékoľvek rozhodnutie Tribunálu priznávajúce, alebo berúce stranám práva na kontinentálnom šelfe za hranicou 200 nm by predstavovalo rozhodnutie implikujúce nie delimitáciu „medzi stranami, ale medzi každou z nich a medzinárodným spoločenstvom, reprezentovanom orgánmi poverenými správou a ochranou medzinárodnej zóny morského dna (morské dno nachádzajúce sa za národnou jurisdikciou [tzv. Oblasť]), ktoré bolo prehlásené za spoločné dedičstvo ľudstva. Tribunál nie je príslušný prikríčiť k delimitácii zasahujúcej do práv strany, ktorá nie je prítomná [v súdnom konaní]. Tribunál v tomto ohľade pripomína, že v súlade s čl. 76 ods. 8 a prílohy Dohovoru o morskom práve z roku 1982, Komisia nazývaná „Commission on the Limits of the Continental Shelf“ má byť ustanovená za účelom preskúmania nárokov predkladaných štátmi a vydávaním odporúčaní štátom. V súlade s týmto ustanovením, len hranice [kontinentálneho šelfu] vytýčenými pobrežným štátom na základe týchto odporúčaní [CLCS] sú definitívnymi a záväznými.“ In Delimitation of Maritime Areas between Canada and France (10 June 1992), United Nations. *Reports of International Arbitral Awards*. International Legal Materials. Vol. 3, ods. 78–79.

¹⁷⁷ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India). Award, Permanent Court of Arbitration, 2014. K prípadu pozri aj K prípadu pozri aj VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016), s. 394–400.

¹⁷⁸ Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 197.

¹⁷⁹ ALOUPI, N. Arrêt du 12 octobre 2021, fond, Délimitation maritime dans l’océan Indien (Somalie c. Kenya), Cour Internationale de Justice. *Revue Générale de Droit International Public*. 2020, č. 124, s. 832.

¹⁸⁰ Sudca Robinson kritizoval aj metodológiu súdu – kým pri delimitácii do 200 nm sa súd musel zaoberať *equity*, pri delimitácii za hranicou 200 nm súd *equity* úplne opomenul. Podľa sudcu Robinsona sa naskýta v tomto ohľade otázka či bola delimitácia vôbec v súlade s UNCLOS. Pozri Maritime delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Individual Opinion, partly concurring and partly dissenting, of Judge Robinson. *I.C.J. Reports*. 2021, ods. 21. Aj literatúra bola v tomto ohľade skeptická. ALOUPI, N. Cour internationale de justice-Arrêt du 12 octobre 2021, fond, Délimitation maritime dans l’océan Indien (Somalie c. Kenya). *Revue Générale de droit international public*. 2020, č. 124, s. 832.

4. Umiestnenie základných bodov na určenie equidistančnej línie a kritický prístup k delimitácii kontinentálneho šelfu za 200 nm

Jeden z posledných prípadov námornej delimitácie *Mauritius v. Maldives* (2023)¹⁸¹ prebiehal síce na všeobecnom právnom základe Prílohy VII UNCLOS (arbitrážny tribunál), ktorým však v tomto prípade na základe špeciálnej dohody¹⁸² bola *ad hoc* zriadená komora ITLOS (*Special Chamber*).

Geografické východiská delimitácie v danom prípade boli zaujímavé. Maurícius pozostáva okrem hlavného najväčšieho ostrova v JZ časti Indického oceána aj z 35 ďalších menších ostrovov. Navyše Maurícius si nárokoval aj dlhé dekády kontroverzné súostrovie Chagos, pozostávajúce z viacerých ostrovov, plytčín a rifov, vytvárajúcich častokrát celé koralové atoly. Chagos sa pritom nachádza oveľa bližšie k Maldivám (iba 269 míľ) ako od samotného hlavného ostrova Maurícia (až 1188 míľ). Aj geografická štruktúra Maldív je pomerne komplikovaná, pozostáva až z 1190 koralových ostrovov združených do dvadsiatich šiestich atolov, situovaných v Indickom oceáne na západ od Srí Lanky a na západ – juhozápad od Indie.¹⁸³ Predmetný spor sa týkal delimitácie námornej hranice v zónach výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu.¹⁸⁴

Ako právny základ pri delimitácii do 200 nm Special Chamber ITLOS (ďalej len „ITLOS“) použil klasicky čl. 74 ods. 1 a 83 ods. 1 UNCLOS, ktoré mali viesť k spravodlivému výsledku (*equitable solution*).¹⁸⁵ Metodológia delimitácie výlučnej ekonomickej zóny v súlade so stálou judikatúrou medzinárodných súdov a tribunálov¹⁸⁶ je klasická metóda equidistance/relevantných okolností (*equidistance/relevant circumstances*). Hoci nie je formálne považovaná za obligatórne aplikovateľnú metódu, je v praxi medzinárodných súdov skoro jedinou používanou. ITLOS vyzdvihol nie len jej spravodlivé riešenie delimitácie, ale aj s ňou spojenú transparentnosť a predvídateľnosť celej delimitácie.¹⁸⁷ Doterajšia bohatá medzinárodná judikatúra však napriek skoro automatickej aplikácii equidistance/relevantných okolností ukázala, že aj keď sa bezpochyby jedná o všeobecne akceptovanú univerzálnu metódu delimitácie, jej nekritické použitie v niektorých prípadoch nemusí nutne viesť k spravodlivému výsledku.

K spravodlivému výsledku¹⁸⁸ a hlavne predvídateľnosti má výrazne bližšie až integrácia metódy equidistance/relevantných okolností do trojstupňovej metodológie¹⁸⁹ zavedenej

¹⁸¹ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023.

¹⁸² Special Agreement and Notification between Mauritius and the Maldives, 24 September 2019.

¹⁸³ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 77–78.

¹⁸⁴ Ibidem, ods. 79.

¹⁸⁵ Ibidem, ods. 90, 95.

¹⁸⁶ Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India. Award of 7 July 2014. *Reports of International Arbitral Awards*. Volume 32; Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d'Ivoire). Judgment. ITLOS Reports. 2017; Maritime Delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya). Judgment. I.C.J. Reports. 2021.

¹⁸⁷ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 96.

¹⁸⁸ Princíp *equity*, hoci nebol novou judikatúrou úplne zavrhnutý, sa celkovo aplikuje v posledných rokoch skôr reštriktívne, snažiac sa vždy opierať o objektívne základy. Počiatočná neobmedzená aplikácia *equity* v medzinárodnej námornej delimitácii bola už v minulosti v doktríne kritizovaná. Pozri aj VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 998–999. Najnovšie boli tieto kritické postoje reflektované už aj v novej judikatúre, ktorá sa snaží s prin-

významným prípadom *Maritime Delimitation in the Black Sea*,¹⁹⁰ na ktoré sa odvoláva aj celá neskoršia medzinárodná judikatúra.

ITLOS pri delimitácii aplikoval dnes už klasický princíp námornej delimitácie dominance súše nad morom (*land dominates the sea*), a to práve projekciou pobrežia.¹⁹¹

V danom prípade ITLOS identifikoval ako relevantné pobrežie Maurícia celé severné pobrežie Peros Banhos Atoll a Salomon Islands Atoll a Nelson's Island, keďže toto pobrežie vytvára projekcie, ktoré sa prekrývajú s pobrežím Maldív. Relevantné pobrežie Maldív bolo v tomto prípade celé južné pobrežie Addu Atoll a južné pobrežie Fuvahmulah. Obe menované pobrežia vytvárajú frontálne a radiálne projekcie, ktoré sa prekrývajú s hore uvedenými projekciami Maurícia. Relevantné pobrežie Maurícia dosiahlo dĺžku 38,2 km (bez rifu Blenheim Reef), resp. 40,3 km (s rifom Blenheim Reef), relevantné pobrežie Maldív 39,0 km.¹⁹²

ITLOS následne klasicky pristúpil v 1. kroku trojstupňovej delimitačnej metódy k určeniu vhodných základných bodov (*base points*) na relevantných pobrežiach strán, nevyhnutných na konštrukciu provizórnej equidistančnej línie.¹⁹³

Ako problematický sa v prípade ukázal rif Blenheim Reef, keďže jeho vhodnosť pre umiestnenie základných bodov sa javila pomerne otáznou.¹⁹⁴ ITLOS pripomenul zmysel relevantných pobreží pri námornej delimitácii, ktorá slúži dvom účelom – (1) na určenie prekrývajúcich sa nárokov na kontinentálny šelf a výlučnú ekonomickú zónu a (2) na test disproportionality v 3. kroku metodológie delimitácie.¹⁹⁵

Blenheim Reef ako vynárajúca sa vyvýšenina (*low tide elevation*) nachádzajúca sa 12 nm od ostrova Takamaka mohla byť podľa ITLOS použitá ako základná línia (*baseline*) za účelom merania rozsahu námorných zón Maurícia a taktiež ho považoval relevantný pri určení oblasti s prekrývajúcimi sa nárokmi oboch štátov, avšak to zároveň hneď

cípom equity vysporiadať tak, aby prevažovali v delimitácii objektívne kritéria, tak ako ilustruje arbitrážne rozhodnutie Barbados v. Trinidad and Tobago (2006). „Úvahy o spravodlivosti samy o sebe sú nepresnou predstavou z hľadiska potreby stability a istoty výsledku právneho procesu. Niektoré prvé pokusy medzinárodných súdov a tribunálov, ktoré chceli definovať úlohu equity mali za výsledok oddelenie výsledku od role of law a následne viedli k zmatečnému stavu v tejto záležitosti (Tunisia/Libya, I.C.J. Reports 1982, p. 18). Hľadanie predvídateľných, objektívne určených kritérií delimitácie, v protiklade so subjektívnymi závermi, ktorým chýbajú právne alebo metodologické základy, zdôraznilo, že úloha equity leží v rámci, a nie mimo oblast práva (Libya/Malta, I.C.J. Reports 1985, p. 13).“ Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago, relating to the delimitation of the exclusive economic zone and the continental shelf between them, decision of 11 April 2006. *Reports of International Arbitral Awards*. 2006, Vol. 27, ods. 230. K prípadom *Tunisia v. Libya* a *Libya v. Malta* pozri aj VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 997–999, 1001–1003.

¹⁸⁹ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 97–98.

¹⁹⁰ *Maritime Delimitation in the Black Sea*, (Romania v. Ukraine). Judgment. I.C.J. Reports. 2009. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

¹⁹¹ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 108. *Maritime Delimitation in the Black Sea*, (Romania v. Ukraine). Judgment. I.C.J. Reports. 2009, ods. 77.

¹⁹² Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 109–111.

¹⁹³ Ibidem, ods. 112.

¹⁹⁴ „Nie všetky časti relevantného pobrežia sú kvalifikované stať sa miestom [umiestnenia] základných bodov na konštrukciu provizórnej equidistančnej línie. Iba tie miesta relevantného pobrežia, ktoré spĺňajú geografické a právne kritéria môžu byť za také miesto považované.“ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 141.

¹⁹⁵ Ibidem, ods. 144.

neznamenalo, že bol vhodný na umiestnenie základných bodov, keďže výber ich umiestnenia považoval ITLOS za odlišný od určenia relevantného pobrežia. Práve štyri sporné body na výpočet provizórnej equidistančnej línie považovali strany za podstatu celého sporu.¹⁹⁶

Výber základných bodov je podľa ITLOS viac než len „*technickým procesom, ktorý spočíva v digitalizovaní pobrežia v relevantnej oblasti a používanie vhodného softvérového programu*“.

Základné body, ktoré sa majú vybrať sú „vhodné“ (*appropriate*) nie len v zmysle ich polohy nachádzajúca sa čo najbližšie k delimitovanej oblasti, ale taktiež v zmysle, aby neboli výsledkom „súdneho pretvárania geografie“ (*a judicial refashioning of geography*).¹⁹⁷ Práve z tohto dôvodu boli niektoré geomorfologické útvary pri výbere základných bodov nezohľadnené, pričom však každý delimitačný prípad je jedinečný, vyžaduje si zvláštny prístup, a konečným cieľom je nakoniec aj tak riešenie, ktoré je spravodlivé (*a solution that is equitable*).¹⁹⁸ V danom prípade ITLOS nezohľadnil útvar Blenheim Reef, ktorý mohol ovplyvniť skoro polovicu provizórnej equidistančnej línie v prospech 4 690 km² (4,9 % celkových sporných nárokov) pre Maurícius.¹⁹⁹

Blenheim Reef bol problematický aj z hľadiska určenia priamych súostrových línií (*straight archipelagic baselines*) od ktorých sa meria 200 nm výlučnej ekonomickej zóny²⁰⁰ a vzájomný prienik nárokov Maurícia a Maldív na výlučnú ekonomickú zónu.²⁰¹

Pri skúmaní, či sa v prípade geomorfologického útvaru Blenheim Reef jedná o vyvýšenie počas odlivu (*low-tide elevation*) je relevantný čl. 13 ods. 1 UNCLOS²⁰² a medzinárodná judikatúra, v tomto prípade ITLOS aplikoval rozhodnutie *Nicaragua v. Colombia* (2012).²⁰³

ITLOS dospel k záveru, že Blenheim Reef pozostáva z viacerých vyvýšení počas odlivu, a to aj za 12 nm hranicou ostrova Takamaka²⁰⁴ a následne aj použil na základe čl. 47

¹⁹⁶ Ibidem, ods. 146–148.

¹⁹⁷ Ibidem, ods. 151.

¹⁹⁸ Ibidem, ods. 151–152.

¹⁹⁹ Ibidem, ods. 154–155, 192.

²⁰⁰ Čl. 47 a 48 UNCLOS.

²⁰¹ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 213.

²⁰² „1. Vynárajúca sa vyvýšenina je prírodou vytvorená časť zeme, ktorá je obklopená vodou a vyčnieva nad ňou za najmenšieho odlivu, avšak je ňou zaplavovaná za najväčšieho prílivu. Tam, kde vynárajúca vyvýšenina leží úplne alebo čiastočne v takej vzdialenosti od pevniny alebo ostrova, ktorá nepresahuje šírku pobrežného mora, môže byť čiara najväčšieho odlivu tejto vyvýšeniny použitá za základnú líniu pre meranie šírky pobrežného mora. 2. Ak leží vynárajúca sa vyvýšenina celá vo vzdialenosti od pevniny alebo ostrova, ktorá presahuje šírku pobrežného mora, nemá svoje vlastné pobrežné more.“ (čl. 13 ods. 1 UNCLOS)

²⁰³ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia). Judgment. I.C.J. Reports. 2012, ods. 36–38. Podľa názorov v doktríne má postačovať aj „kus súše na ktorej môže čajka stáť len jednou nohou“. KLEMM, U.-D. Allgemeine Abgrenzungsprobleme verschiedener seerechtlich definierter Räume. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht – Heidelberg Journal of International Law*. 1978, s. 546. EVANS, M. D. Maritime Boundary Delimitation. In: ROTHWELL, D. R. – OUDE ELFERINK, A. G. – SCOTT, K. N. – STEPHENS, T. (eds.). *The Oxford Handbook of the Law of the Sea*. Oxford University Press, 2017, s. 272. GROSSMAN, N. Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia). In: STEWART, D. P. (ed.). *International Decisions In American Journal of International Law*. 2013, s. 397. RUIZ, A. – CONFORTI, B. – BRAVO, L. F. – GAJA, G. – ZICCARDI, P. (eds.). *Giurisprudenza internazionale*. In *Rivista di Diritto Internazionale*, Vol. 96, 2013, s. 157. K prípadu Nicaragua v. Colombia pozri VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016), s. 383–391.

²⁰⁴ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 219.

ods. 4 a 1 UNCLOS²⁰⁵ Blenheim Reef ako základnú líniu na určenie 200 nm hranice výlučnej ekonomickej zóny Maurícia.²⁰⁶

ITLOS následne prikočil ku konštrukcii provizórnej equidistančnej línie, ktorá začínala na priesečníku medzi 200 nm Maurícia a Maldív, pričom 200 nm sa merali od súostrových základných línií (*archipelagic baselines*) zverejnenými Mauríciom a Maldívami s výnimkou už spomínaného Blenheim Reef, pri ktorom sa 200 nm rátalo od severného priesečníka čiary odlivu (*low-water line*) samotného Blenheim Reef s 12 nm meranej od čiary odlivu ostrova Takamaka.²⁰⁷

ITLOS potom v 2. kroku ustálenej metodológie námornej delimitácie skúmal, či existujú relevantné okolnosti (*relevant circumstances*), ktoré by si vyžadovali úpravu provizórnej equidistančnej línie, a to tak, aby sa dosiaholo spravodlivé riešenie (*equitable solution*).²⁰⁸

V danom prípade ITLOS zohľadnil vyššie spomínaný Blenheim Reef (v zmysle *half-effect*) za relevantnú okolnosť pri modifikácii provizórnej equidistančnej línie. V danom prípade bol 200 nm limit Maurícia určený od súostrových základných línií (*archipelagic baselines*) Maurícia, práve s výnimkou Blenheim Reef, ktorého 200 nm limit sa meral od severného priesečníka čiary odlivu Blenheim Reef s 12 nm limitom meraného od čiary odlivu ostrova Takamaka.²⁰⁹

ITLOS následne pristúpil k záverečnému kroku ustálenej metodológie námornej delimitácie – k testu disproporcionality v zmysle skúmania akejkoľvek významnej disproporcie v pomere dĺžky relevantných pobreží strán k pomeru pridelených delimitovaných oblastí. Výsledkom nemá byť úplne presne proporcionálny výsledok, ale len zabránenie disproporcii, ktorá by viedla k nespravodlivému výsledku (*inequitable result*).²¹⁰

Dĺžka relevantného pobrežia Maurícia bol 40,3 km a pobrežia Maldív 39,0 km, vzájomný pomer dĺžky pobreží bol 1:1,033 v prospech Maurícia. Relevantná oblasť (vzájomne sa prekrývajúce sa nároky strán) až do vzdialenosti 200 nm dosiahla 92,563 km². Mauríciu pripadlo 45,331 km² a Maldívam 47,232 km². Vzájomný pomer takto pridelených námorných oblastí bol 1 : 0,960 v prospech Maldív.²¹¹

ITLOS tak dospel k záveru, že niet významnej disproporcie medzi pomerom alokovaných námorných oblastí a pomerom relevantných pobreží strán.²¹²

ITLOS sa musel vysporiadať aj s delimitáciou kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, pričom sa vzhľadom na judikatúru²¹³ v tejto otázke vyhlásil za príslušný.²¹⁴

²⁰⁵ „1. Súostrovny štát môže stanoviť priame základné línie spájajúce najvzdialenejšie body najvzdialenejších ostrovov a vysychajúcich útesov súostrovia za podmienky, že takéto základné línie budú zahŕňať hlavné ostrovy a oblasť, kde pomer vodnej plochy a suchej zeme, vrátane atolov, sa pohybuje medzi 1:1 a 9:1. 4. Takéto základné línie sa nesmú vytyčovať od vyvýšenín pri odlive a k nim, pokiaľ na nich neboli postavené majáky alebo podobné zariadenia, ktoré sú trvale nad úrovňou mora, alebo kde vynárajúca sa vyvýšenina leží úplne alebo z časti vo vzdialenosti, ktorá nepresahuje šírku pobrežného mora od najbližšieho ostrova.“ (čl. 47 ods. 1 a 4 UNCLOS)

²⁰⁶ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 229–230.

²⁰⁷ Ibidem, ods. 234–236.

²⁰⁸ Ibidem, ods. 237 an.

²⁰⁹ Ibidem, ods. 245, 247, 250.

²¹⁰ Ibidem, ods. 251–252.

²¹¹ Ibidem, ods. 253–255.

²¹² Ibidem, ods. 256.

²¹³ Podľa arbitrážneho rozhodnutia v prípade Barbados v. Trinidad and Tobago existuje v medzinárodnom práve „iba jeden ‚kontinentálny šelf‘; a nie vnútorný kontinentálny šelf a oddelený rozšírený alebo vonkajší kontinentálny šelf.“ Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago, relating to the delimitation of the exclusive economic

ITLOS následne pristúpil k skúmaniu predmetného prípadu, či Maurícius a Maldivy sú vôbec oprávnené na kontinentálny šelf za hranicou 200 nm.²¹⁵ Obidva štáty síce už predtým podali návrh na CLCS na určenie hraníc kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, ale CLCS nestihla ešte rozhodnúť.²¹⁶

ITLOS sa odvolal na svoj novší významný prípad *Bangladesh v. Myanmar*,²¹⁷ ktorý pri skúmaní existencie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm použil tzv. štandard „výraznej neistoty“ (*significant uncertainty*). V tomto prípade by sa ITLOS napriek vzájomne sa prekrývajúcim sa nárokom pobrežných štátov v spore váhal vyjadriť k oblasti za 200 nm, ak by zistil výraznú neistotu v otázke existencie kontinentálneho okraja (*continental margin*) v spornej oblasti delimitácie, čo však v danom prípade nenastalo.²¹⁸

V danom prípade ITLOS našiel úpätie kontinentálneho svahu (*continental slope*) (FOS-VIT31B) na ktorom bol postavený aj celý nárok Maurícia na kontinentálny šelf za hranicou 200 nm v oblasti severného súostrovia Chagos (*Northern Chagos Archipelago Region*), pričom však načrtol až tri úplne rozdielne smery jeho prirodzeného predĺženia k tomuto kritickému bodu úpätia kontinentálneho svahu, čo však bolo rozporované Maldivami.²¹⁹

Podľa názoru ITLOS „pobrežný štát musí preukázať prirodzené predĺženie svojho ponoreného pevninského územia k svojmu vonkajšiemu okraju kontinentálneho okraja (*continental margin*) za 200 nm. Z toho vyplýva, že pobrežný štát si nemôže oprávnenne robiť nároky na kontinentálny šelf za 200 nm na základe prirodzeného predĺženia cez kontinentálny šelf iného štátu, ktorý je nesporný.“²²⁰

V danom prípade, Maurícius predložil tri rozdielne cesty prirodzeného predĺženia k bodu FOS-VIT31B úpätia kontinentálneho svahu (*foot of slope point*), ktorý tvoril základ nároku Maurícia v severnom súostroví Chagosu (*Northern Chagos Archipelago*) na kontinentálny šelf za hranicou 200 nm.²²¹

Prvá Mauríciom navrhovaná cesta však viedla cez kontinentálny šelf Maldív v rámci 200 nm, čo nerozporovala ani jedna zo strán. Podľa názoru ITLOS v takomto prípade nemôže byť takto vytýčená cesta predĺženia základom na prirodzené predĺženie ku kritickému bodu kontinentálneho úpätia (*critical foot of slope point*) a teda nemôže oprávňovať na kontinentálny šelf za 200 nm. ITLOS túto cestu vyhlásil za nepripustnú (*impermissible*).²²²

zone and the continental shelf between them, decision of 11 April 2006. *Reports of International Arbitral Awards*. 2006, Vol. 17, ods. 213. Aj významný prípad *Bangladesh v. Myanmar* vychádza z predstavy jednotného kontinentálneho šelfu (*single continental shelf*), na ktorom pobrežný štát vykonáva „výlučné suverénne práva na kontinentálnom šelfe bez akéhokoľvek rozdielu, či sa jedná o kontinentálny šelf do 200 nm a šelfom za touto hranicou.“ *Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*. Judgment. *ITLOS Reports*. 2012, ods. 361.

²¹⁴ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 339 an.

²¹⁵ Ibidem, ods. 428 an.

²¹⁶ Ibidem, ods. 430 an.

²¹⁷ K prípadu pozri aj VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)*, s. 391–394.

²¹⁸ Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar). Judgment. *ITLOS Reports*. 2012, ods. 443.

²¹⁹ Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Mauritius and Maldives in the Indian ocean (Mauritius/Maldives). Judgment. ITLOS, 2023, ods. 436–440.

²²⁰ Ibidem, ods. 444.

²²¹ Ibidem, ods. 449.

²²² Ibidem, ods. 444, 449.

V dvoch ďalších cestách zase ITLOS konštatoval výraznú neistotu, či by mohli tvoriť základ prirodzeného predĺženia ku kritickému bodu úpätia kontinentálneho svahu (*critical foot of slope point*).²²³

Práve preto sa nakoniec ITLOS (prekvapivo) odmietol vyjadriť k oprávneniu Maurícia na kontinentálny šelf za 200 nm.²²⁴ ITLOS dokonca zdôraznil opatrnosť pri takýchto prípadoch, kde môže dôjsť k prejudikácii záujmov medzinárodného spoločenstva v Oblasti (*the Area*) a spoločného dedičstva ľudstva (*common heritage of mankind*).²²⁵ Ostáva dúfať, že táto nečakaná a veľmi triezva sebareflexia ITLOS, ktorý sám pred niečo vyššie desaťročím otvoril Pandorinu skrinku delimitácie (správnejšie delineaácie) kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, neostane v medzinárodnej judikatúre nepovšimnutá a medzinárodné sudy a tribunály budú pristupovať k tejto problematike s väčším konzervatizmom a zohľadnením záujmu medzinárodného spoločenstva, ktorého strážcom má byť podľa znenia UNCLOS práve CLCS a nie medzinárodné sudy.

Záver

Námorná delimitácia napriek jednotnému metodologickému rámcu vždy ostala v istom zmysle jedinečným riešením v každom jednotlivom prípade s špecifickými podmienkami, najmä geografickými. V tomto prípade veľkú úlohu zohrávajú ostrovy a ich poloha. Väčšie množstvo ostrovov, resp. aj ich úplná absencia, majú potom významný vplyv na konečný výsledok delimitácie, ako ilustrujú posledné prípady.²²⁶

Takisto tvar pobrežia môže byť rozhodujúci, najmä v prípadoch keď je pobrežie skoro úplne rovné, alebo aspoň čiastočne konkávne.²²⁷ Či je správnym riešením hypotetická equidistančná línia, je skôr otázne. Ako kontroverzné sa v tomto ohľade javí hľadanie konkávnosti pobrežia mimo pobrežné štáty v spore so zohľadnením pobreží susediacich (tretích) štátov. Takýto prístup medzinárodnej judikatúry však vyvoláva otázky aj vzhľadom na ustálenú medzinárodnú judikatúru,²²⁸ ktorá nedovoľuje pretváranie miestnych geografických podmienok.

Ako problematicky sa v posledných prípadoch ukázalo nestabilné pobrežie,²²⁹ resp. vhodnosť geomorfologických štruktúr²³⁰ pri určení základných bodov na delimitáciu. Zohľadnenie, alebo nezohľadnenie niektorých geomorfologických útvarov má následne podstatný vplyv na konečný výsledok delimitácie.²³¹

Kriticky možno zhodnotiť neuspokojivú stálu rozhodovaciu prax medzinárodných súdov, ktoré stále odmietajú akceptovať a aplikovať ďalšie významné relevantné okolnosti, odôvodňujúce modifikáciu provizórnej equidistančnej línie. Jedná sa predovšetkým

²²³ Ibidem, ods. 449.

²²⁴ Ibidem, ods. 450–451, 458.

²²⁵ Ibidem, ods. 452–453.

²²⁶ Côte d'Ivoire/Ghana (2017), Mauritius v. Maldives (2023).

²²⁷ Costa Rica v. Nicaragua (2018), Somalia v. Kenya (2021).

²²⁸ North Sea Continental Shelf cases (Federal republic of Germany/Denmark; Federal republic of Germany/Netherlands). Judgment of 20 February 1969. Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2012, No. 2, ods. 202. Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine). Judgment. *I.C.J. Reports*. 2009, ods. 149.

²²⁹ Côte d'Ivoire/Ghana (2017), Costa Rica v. Nicaragua (2018).

²³⁰ Mauritius v. Maldives (2023).

²³¹ Costa Rica v. Nicaragua (2018), Somalia v. Kenya (2021), Mauritius v. Maldives (2023).

o relevantnú okolnosť bezpečnosť pobrežného štátu, ktorá nebola zohľadnená ani v tak vypuklom prípade ako pobrežie Somálska, ktoré má s bezpečnosťou problémy už bezmála tri dekády. Rovnako kriticky možno zhodnotiť neochotu medzinárodných súdov zohľadniť sociálnoekonomické faktory, najmä zabezpečenie obživy miestneho obyvateľstva rybolovom,²³² ktoré je v medzinárodnej delimitácii témou už štyridsať rokov.²³³

Nadalej pretrváva tendencia súdnej praxe delimitácie kontinentálneho šelfu medzinárodnými súdmi za hranicou 200 nm, čo však odporuje zneniu UNCLOS. V posledných prípadoch však narastajú hlasy nesúhlasu jednak v zmysle interferencie s kompetenciou CLCS, ale aj stále väčšieho okliešťovania Oblasti (*Area*) ako spoločného dedičstva ľudstva (*common heritage of mankind*) medzinárodnými súdmi. Taktiež tu absentuje posudzovanie *equity*, na ktorej si medzinárodné súdy tak veľmi zakladajú.

Najnovšia judikatúra sa však javí byť aspoň o niečo zdržanlivejšia, keď stanovila podmienku splnenia formálneho podania pobrežných štátov na CLCS a predmetné geomorfologické zloženie dna. Samozrejme, ešte nemožno hovoriť o rovnakom porovnateľnom objektívnom (vedeckom) zhodnotení daného kontinentálneho šelfu ako pred CLCS, ktoré je vedeckou, a nie súdnou inštitúciou.

Delimitácia samotného kontinentálneho šelfu patrí stále k jednému z najťažších oblastí morského práva, aj vďaka veľmi komplexnému zneniu čl. 76 UNCLOS. Posledná judikatúra spresnila okrem iného požiadavky na preukázanie prirodzeného predĺženia kontinentálneho šelfu pobrežného štátu v zmysle svojho ponoreného pevninského územia, ktoré však nesmie viesť cez kontinentálny šelf iného pobrežného štátu.²³⁴ Interpretácia tohto článku naďalej ostala vrcholným umením právnej interpretácie v medzinárodnom práve.

²³² *Somalia v. Kenya* (2021).

²³³ Od prípadu *Gulf of Maine* (1984).

²³⁴ *Mauritius v. Maldives* (2023).

International Delimitation of Maritime Zones (2017–2023)

Viktor Vaculčík (<https://orcid.org/0000-0003-2284-5904>)

Abstract: The article analyzes the development in the international delimitation of maritime zones in the last years (2017–2023). In this period, a handful of important decisions of international courts and tribunals enriched the International Law of the Sea by the latest development of the classic three stage maritime delimitation introduced by the breakthrough decision *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)* (2009). The evolution of the international maritime delimitation kept going forward thanks to some very specific characteristics of some cases, namely the specific local geographical situation of coasts, which made a significant impact on the result of maritime delimitation. The development of the delimitation of the continental shelf beyond 200 nm has sparked a stronger controversy reflected by the dissenting opinions of several judges of the same international courts and tribunal who made them, but also by a more critical approach of the literature on this matter.

Keywords: base points, coastal instability, delimitation, equidistance line, equiratio method, angle/bisector method, continental shelf